

IZVRŠNI ODBOR

Broj: 149/17

Beograd, 30.05.2017.

Objavlivanje podataka i informacija

MARFIN banke a.d. Beograd

za period 01.01.2016. - 31.12.2016. godine

Beograd, Maj 2017. godine

1. Uvod

Marfin Banka a.d. Beograd (u daljem tekstu: Banka) osnovana je 28. decembra 1990. godine. Banka je u skladu sa Zakonom o bankama registrovana za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu i obavljanje kreditnih i depozitnih poslova u zemlji.

Sedište Banke je u Beogradu, ulica Dalmatinska broj 22.

U skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke, Banka u nastavku objavljuje izveštaj za period 01.01.2016 - 31.12.2016. godine.

Izveštaj se javno objavljuje na internet domenu Banke (www.marfinbank.rs).

Objavljivanje se odnosi isključivo na podatke Banke, s obzirom da Banka nema podređenih društava i ne vrši konsolidaciju.

Na dan 31.12.2016. godine, ukupni regulatorni kapital Banke iznosi 1.488.547 hiljada dinara i sastoji se od osnovnog kapitala 840.431 hiljada dinara i 648.116 hiljada dinara dopunskog kapitala.

Minimalni kapitalni zahtevi za pokriće rizika iznose 1.101.456 hiljada dinara, od čega se na kreditni i rizik druge ugovorne strane odnosi 956.419 hiljada dinara, na tržišne rizike 9.331 hiljada dinara, a na operativni rizik 135.706 hiljada dinara.

Interni kapitalni zahtevi za pokriće rizika, utvrđeni u skladu sa Procedurom za interni proces obračuna adekvatnosti kapitala, iznose 1.222.092 hiljada dinara.

Stopa adekvatnosti kapitala u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke iznosi 16,22%.

Stopa adekvatnosti internog kapitala u skladu sa ICAAP-om iznosi 15,33%.

.

1.1 Minimalni kapitalni zahtevi i interni kapitalni zahtevi Banke

Iznos (u 000 dinara)	Adekvatnost kapitala u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke	Adekvatnost kapitala u skladu sa procesom interne procene adekvatnosti kapitala	Razlika
(A)	Kapital	Raspoloživi interni kapital	
	1.488.547	1.488.547	
(B)	Minimalni kapitalni zahtevi	Interni kapitalni zahtevi	
Kreditni rizik	956.419	985.908	29.489
Tržišni rizici	9.331	21.054	11.723
Operativni rizik	135.706	158.348	22.642
Rizik koncentracije		16.869	
Kreditno-devizni rizik		14.467	
Kamatni rizik		2.192	
Rizik likvidnosti		0	
Rizik ulaganja		5.271	
Ostali materijalno značajni rizici		17.983	
UKUPNO	1.101.456	1.222.092	63.854
	Pokazatelj adekvatnosti kapitala u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke	Pokazatelj adekvatnosti internog kapitala u skladu sa ICAAP-om	
A / (B*8,33)*100	16,22%	15,33%	

2. Strategija i politika za upravljanje rizicima

Strategija upravljanja rizicima obezbeđuje jedinstveno i dosledno upravljanje rizicima Banke na dugoročnoj osnovi i određuje odnos Banke prema rizicima kojima je u svom poslovanju izložena ili može da bude izložena.

Strategija upravljanja rizicima se usklađuje sa poslovnom politikom i strategijom Banke kao i Strategijom i planom za upravljanje kapitalom Banke.

Strategija upravljanja rizicima sadrži:

- pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena;
- dugoročne ciljeve, utvrđene poslovnom politikom i strategijom Banke, kao i sklonost ka rizicima određenu u skladu sa tim ciljevima;
- osnovna načela preuzimanja i upravljanja rizicima;
- osnovna načela procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke (ICAAP).

Dokument se periodično razmatra i po potrebi revidira, a najmanje u slučaju izmene regulatornih zahteva i značajnijih izmena poslovne politike i strategije Banke ili makroekonomskog okruženja u kome Banka posluje.

Za primenu Strategije upravljanja rizicima odgovorni su nadležni organi Banke i organizacioni delovi koji sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja rizicima:

Skupština

- usvaja poslovnu politiku i strategiju Banke kojima se definišu poslovni ciljevi Banke za period od najmanje tri godine;
- donosi statut Banke i usvaja izmene i dopune osnivačkog akta i statuta Banke;
- usvaja finansijski izveštaj Banke i odlučuje o upotrebi i raspoređivanju ostvarene dobiti, odnosno pokriću gubitka;
- odlučuje o povećanju kapitala, odnosno o ulaganjima kapitala u drugu banku ili druga pravna lica, kao i o visini ulaganja u osnovna sredstva Banke i investicione nekretnine;
- imenuje i razrešava predsednika i članove Upravnog odbora Banke;
- odlučuje o statusnim promenama i prestanku rada Banke;
- odlučuje o sticanju i raspolaganju imovinom velike vrednosti odnosno imovinom čija tržišna vrednost u momentu donošenja odluke predstavlja najmanje 30% od knjigovodstvene vrednosti imovine iskazane u poslednjem godišnjem bilansu stanja;
- donosi poslovnik o svom radu i odlučuje o drugim pitanjima, u skladu sa zakonom i statutom Banke.

Upravni odbor

- saziva sednice Skupštine Banke;
- priprema za Skupštinu Banke predloge odluka i odgovoran je za sprovođenje tih odluka;
- usvaja predlog poslovne politike i strategije Banke i podnosi ih Skupštini Banke na usvajanje;
- usvaja strategiju i politiku za upravljanje rizicima, kao i strategiju upravljanja kapitalom banke;
- utvrđuje opšte uslove poslovanja Banke, kao i njihove izmene i dopune;

- bira i razrešava predsednika i članove Izvršnog odbora Banke;
- bira i razrešava članove Odbora za reviziju, Kreditnog odbora i Odbora za upravljanje aktivom i pasivom;
- utvrđuje iznose do kojih Izvršni odbor Banke može odlučivati o plasmanima i zaduživanju Banke i odlučuje o plasmanima i zaduživanju Banke preko tih iznosa;
- daje prethodnu saglasnost za izloženost Banke prema svakom pojedinačnom licu ili grupi povezanih lica koja prelazi 10% kapitala Banke, odnosno za povećanje ove izloženosti preko 20% kapitala Banke;
- nadzire rad Izvršnog odbora Banke;
- uspostavlja sistem unutrašnjih kontrola i vrši nadzor nad njegovom efikasnošću;
- usvaja program i plan unutrašnje revizije Banke i metodologiju njenog rada;
- razmatra izveštaje spoljne i unutrašnje revizije o rezultatima izvršene revizije, kao i izveštaje o aktivnostima i radu unutrašnje revizije, te odobrava godišnji izveštaj o adekvatnosti upravljanja rizicima i unutrašnjoj kontroli Banke;
- usvaja tromesečne i godišnje izveštaje Izvršnog odbora Banke o poslovanju Banke, uključujući tromesečne izveštaje o upravljanju rizicima i skupštini banke podnosi usvojen finansijski izveštaj na konačno usvajanje;
- odobrava godišnji Izveštaj o procesu interne procene adekvatnosti kapitala Banke koji se dostavlja Narodnoj banci Srbije;
- donosi poslovničke o svom radu i o radu Odbora za reviziju, Kreditnog odbora i Odbora za upravljanje aktivom i pasivom;
- usvaja plan oporavka Banke i prati sprovođenje Plana oporavka u slučaju njegove aktivacije;
- obaveštava Narodnu Banku Srbije i druge nadležne organe o utvrđenim nepravilnostima;
- utvrđuje unutrašnju organizaciju, odnosno organizacionu strukturu Banke koja obezbeđuje podelu dužnosti, nadležnosti i odgovornosti zaposlenih na način kojim se sprečava sukob interesa i obezbeđuje transparentan i dokumentovan proces donošenja i sprovođenja odluka;
- usvaja politiku zarada i ostalih primanja zaposlenih u banci;
- predlaže Skupštini Banke odluke o sticanju sopstvenih akcija, o prodaji akcija, odnosno udela u povezanom licu;
- sačinjava predloge za raspodelu neto dobiti i podnosi ih na usvajanje Skupštini Banke;
- donosi, na predlog Izvršnog odbora Banke, odluke o otpisu osnovnih sredstava, otpisu sumnjivih i spornih potraživanja, s tim što Upravni odbor može deo svojih ovlašćenja, do limita određenog posebnom Odlukom Upravnog odbora, preneti na Izvršni odbor;
- predlaže Skupštini visinu ulaganja u osnovna sredstava i investicione nekretnine, kao i prodaju osnovnih sredstava veće, znatnije vrednosti (nepokretnosti u vlasništvu Banke);
- na predlog Izvršnog odbora, odlučuje o kupovini i prodaji osnovnih sredstava i investicionih nekretnina, u okviru visine sredstava koju je utvrdila Skupština Banke, a koje po svojoj vrednosti ne spadaju u nadležnost Skupštine;
- donosi odluke o prenosu i/ili prodaji potraživanja Banke, uz mogućnost da deo ovih ovlašćenja posebnom Odlukom prenese na Izvršni odbor;
- usvaja plan kontinuiteta poslovanja kao i plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa, koji omogućavaju nesmetano i kontinuirano funkcionisanje svih značajnih sistema i procesa Banke, kao i ograničavanje gubitaka u vanrednim situacijama;
- obavlja druge poslove u skladu sa Statutom Banke.

Upravni odbor Banke odgovoran je za tačnost svih izveštaja o poslovanju, finansijskom stanju i rezultatima poslovanja Banke upućenih akcionarima Banke, javnosti i Narodnoj banci Srbije.

Izvršni odbor

- izvršava odluke Skupštine Banke i Upravnog odbora Banke;
- predlaže Upravnom odboru poslovnu politiku i strategiju Banke, kao i strategiju i politiku za upravljanje rizicima i strategiju upravljanja kapitalom Banke;
- sprovodi poslovnu politiku i strategiju Banke donošenjem odgovarajućih poslovnih odluka;
- sprovodi strategiju i politike za upravljanje rizicima, kao i strategiju upravljanja kapitalom Banke usvajanjem procedura za upravljanje rizicima, odnosno za identifikovanje, merenje i procenu rizika, i obezbeđivanjem njihove primene i izveštava Upravni odbor u vezi s tim aktivnostima;
- odobrava i predlaže Upravnom odboru Plan oporavka Banke;
- aktivira i sprovodi Plan oporavka Banke na osnovu razmatranja indikatora ranog upozorenja, situacije na tržištu i finansijskog položaja Banke;
- analizira sistem upravljanja rizicima i najmanje tromesečno izveštava Upravni odbor Banke o nivou izloženosti rizicima i upravljanju rizicima;
- odlučuje o plasmanima i zaduživanju Banke do iznosa koji utvrdi Upravni odbor Banke;
- odlučuje, uz prethodno odobrenje Upravnog odbora Banke, o svakom povećanju izloženosti Banke prema licu povezanom s Bankom i o tome obaveštava Upravni odbor Banke;
- obezbeđuje sigurnost i redovno praćenje sistema informacione tehnologije Banke i trezorskog poslovanja Banke;
- obaveštava Upravni odbor Banke o svim postupanjima koja nisu u skladu s propisima i drugim aktima Banke;
- najmanje jednom u toku poslovnog tromesečja podnosi Upravnom odboru banke pregled poslovnih aktivnosti, bilans stanja i bilans uspeha banke;
- bez odlaganja obaveštava Upravni odbor Banke i Narodnu banku Srbije o svakom pogoršanju finansijskog stanja Banke ili postojanju opasnosti od takvog pogoršanja, kao i o drugim činjenicama koje mogu znatno uticati na finansijsko stanje Banke;
- obezbeđuje da svi zaposleni budu upoznati s propisima i drugim aktima Banke kojima se uređuju njihove radne obaveze;
- donosi poslovnik o svom radu;
- odlučuje o svim pitanjima koja nisu u nadležnosti Skupštine i Upravnog odbora Banke;
- odlučuje o učešću Banke u postupcima reorganizacije i drugim postupcima nad privrednim društvima koja su dužnici Banke;
- donosi odluku o osnivanju, spajanju, pripajanju i o prestanku rada organizacionih delova Banke, u skladu sa aktima o unutrašnjoj organizaciji Banke;
- organizuje rad i rukovodi radom zaposlenih u banci i donosi akte o sistematizaciji radnih mesta i rasporedu neposrednih izvršilaca;
- imenuje i razrešava zaposlene na poslovima sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima i utvrđuje njihove zarade;
- predlaže Upravnom odboru donošenje odluke o nabavci, odnosno kupovini i prodaji osnovnih sredstava i investicionih nekretnina čija vrednost u momentu kupovine i/ili prodaje ne spada u nadležnost i odlučivanje Skupštine;
- donosi odluku o kamatnim stopama kao i sve odluke o izmenama iste;
- u okviru limita određenog Odlukom Upravnog odbora donosi odluke o otpisu osnovnih sredstava, otpisu sumnjivih i spornih potraživanja predloženih od strane organa Banke nadležnih za sačinjavanje takvih predloga, uključujući i predloge Komisije za popis i procenu osnovnih sredstava i potraživanja Banke;

- u skladu sa Odlukom Upravnog odbora donosi odluke o prenosu i/ili prodaji potraživanja Banke;
- odgovoran je za sprovođenje plana kontinuiteta poslovanja kao i plana oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa, kao i za obuku i upoznavanje zaposlenih s njihovom ulogom i odgovornostima u slučaju nastupanja vanrednih situacija;
- odgovoran je za izmene plana kontinuiteta poslovanja kao i plana oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa u skladu sa poslovnim promenama, uključujući i promene u proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima, s promenama u okruženju, kao i s poslovnom politikom i strategijom Banke;
- odgovoran je za redovno testiranje plana kontinuiteta poslovanja kao i plana oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa, uz adekvatnu dokumentovanost rezultata testiranja i njihovo uključivanje u izveštavanje Upravnog odbora Banke;
- obezbeđuje sprovođenje procesa interne procene adekvatnosti kapitala i njegovu usklađenost sa poslovnom politikom i strategijom Banke.

Odbor za praćenje poslovanja Banke (Odbor za reviziju)

- analizira godišnje izveštaje i druge finansijske izveštaje Banke koji se Upravnom odboru Banke podnose na razmatranje i usvajanje;
- analizira i usvaja predloge strategija i politika Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnjih kontrola koje se Upravnom odboru Banke podnose na razmatranje i usvajanje;
- analizira i nadzire primenu i adekvatno sprovođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola;
- najmanje jednom mesečno izveštava Upravni odbor o svojim aktivnostima i utvrđenim nepravilnostima, kao i da predlaže način na koji će se otkloniti te nepravilnosti, odnosno unaprediti politike i procedure za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola;
- na predlog Upravnog ili Izvršnog odbora Banke ili spoljnog revizora Banke razmatra ulaganja i aktivnosti Banke.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom

- analizira i mesečno prati bilans Banke sa gledišta obezbeđenja:
  - ročne usklađenosti aktive i pasive,
  - likvidnosti i solventnosti,
  - sigurnosti u poslovanju i profitabilnosti i
  - zaštite od rizika u poslovanju Banke;
- mesečno prati kretanja u bilansu stanja i bilansu uspeha Banke i predlaže mere u cilju povećanja profitabilnosti Banke:
  - politike kamatnih stopa, provizija i naknada Banke,
  - zaštite Banke od tržišnih rizika (kamatni i valutni rizik);
- analizira kvalitet aktive Banke sa gledišta naplativosti kredita i kamata i predlaže Izvršnom odboru Banke rešenja i potrebne mere radi poboljšanja kvaliteta aktive;
- analizira promene u pasivi bilansa Banke i predlaže Izvršnom odboru Banke rešenja i potrebne mere radi poboljšanja kvaliteta pasive, sa gledišta:
  - obima depozita,
  - potrebe dokapitalizacije, odnosno emisije akcija Banke,
  - opravdanosti emisije dugoročnih i kratkoročnih hartija od vrednosti Banke;

- analizira ukupan kreditni portfolio Banke sa gledišta izloženosti Banke kreditnom riziku i predlaže mere Izvršnom odboru Banke;
- razmatra nove razvojne planove Banke i njihov uticaj na bilans, odnosno aktivu i pasivu Banke;
- razmatra ostvarivanje godišnjih planova Banke;
- podnosi Izvršnom odboru Banke izveštaje o stanju i promenama u aktivu i pasivi i predlaže mere i aktivnosti za usklađivanje ročne strukture, održavanje likvidnosti, upravljanje rizicima, povećanju profitabilnosti i druge izveštaje.

Kreditni odbor

- donosi odluke o odobravanju svih vrsta dinarskih i deviznih kredita, garancija, akreditiva i drugih oblika jemstva, na osnovu internih akata Banke i u skladu sa Zakonom o bankama i odlukama Narodne banke Srbije;
- podnosi Izvršnom Odboru mesečne izveštaje o:
  - a) obimu odobrenih kredita,
  - b) iznosu odobrenih kredita,
  - c) druge izveštaje u vezi rada Kreditnog odbora.
- obavlja i druge poslove po nalogu Izvršnog odbora Banke.

Funkcija upravljanja rizicima

nezavisna poslovna funkcija nadležna za upravljanje rizicima, koja:

- predlaže Izvršnom i Upravnom odboru strategiju i politiku upravljanja rizicima;
- predlaže Izvršnom odboru procedure upravljanja rizicima;
- razvija modele i metodologije za identifikovanje, merenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika;
- prati, identifikuje, meri, procenjuje, izloženost Banke rizicima u skladu sa regulatornim zahtevima i internim aktima;
- izveštava nadležne Organe Banke o upravljanju rizicima, saglasno procedurama za redovno izveštavanje Organa Banke o upravljanju rizicima.

Funkcija kontrole usklađenosti poslovanja

zadužena je za:

- identifikaciju i praćenje rizika usklađenosti poslovanja banke i za upravljanje tim rizikom, koji posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela i finansijskih gubitaka, kao i reputacioni rizik;
- najmanje jednom godišnje identifikuje i procenjuje glavne rizike usklađenosti poslovanja Banke i predlaže planove upravljanja tim rizicima, o čemu sastavlja Izveštaj koji dostavlja Izvršnom odboru i Odboru za praćenje poslovanja Banke.

Funkcija unutrašnje revizije

- pruža Upravnom odboru Banke nezavisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije;

- obavlja savetodavnu aktivnost usmerenu na unapređenje postojećeg sistema unutrašnjih kontrola i poslovanja Banke;
- primenjujući sistematičan, disciplinovan i dokumentovan pristup vrednovanju i unapređenju postojećeg načina upravljanja rizicima, kontrole i rukovođenja procesima, Upravnom odboru Banke pruža pomoć u ostvarivanju njegovih ciljeva;
- ocenjuje adekvatnost i pouzdanost sistema unutrašnjih kontrola Banke i funkcije kontrole usklađenosti poslovanja Banke;
- obezbeđuje da se rizici na odgovarajući način identifikuju i kontrolišu;
- utvrđuje slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenih, kao i slučajeve neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlašćenja i priprema predloge za otklanjanje tih slabosti, kao i preporuke za njihovo sprečavanje;
- redovno priprema izveštaje o aktivnostima unutrašnje revizije i dostavlja ih Upravnom odboru Banke, kao i Odboru za praćenje poslovanja Banke.

Politika upravljanja rizicima definiše jedinstven sistem za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Organizacioni delovi Banke koji učestvuju u sistemu upravljanja rizicima:

- Sektor za upravljanje rizicima
- Sektor za procenu kreditnih aplikacija
- Sektor za razvoj proizvoda i podršku prodaji
- Sektor za poslove upravljanja mrežom
- Sektor za upravljanje sredstvima
- Sektor finansijske kontrole
- Sektor za ljudske resurse i pravne poslove
- Sektor za informacione sisteme i infrastrukturu
- Sektor poslova podrške
- Sektor administracije
- Sektor organizacije
- Sektor za naplatu potraživanja
- Sektor korporativnih poslova
- Sektor unutrašnje revizije
- Sektor za kontrolu usklađenosti poslovanje Banke i sprečavanje pranja novca

Organi Banke nadležni za uspostavljanje, upravljanje i kontrolu sistema upravljanja rizicima:

- Upravni odbor Banke
- Izvršni odbor Banke
- Odbor za reviziju Banke
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO Odbor)
- Kreditni odbor Banke
- Odbor za proizvode i usluge
- Odbor za upravljanje kriznom situacijom i održavanje kontinuiteta poslovanja
- Komisija za sigurnost podataka
- Komisija za kontrolu pristupa
- Komisija za prigovore klijenata
- Komisija za ponude i angažovanje spoljnih saradnika
- Komisija za projekte i tehnologije
- Komisija za upravljanje i razvoj IT sistema
- Komisija za procenu mreže

- Komisija za praćenje naplate potraživanja
- Komisija za angažovanje advokata za DC pravne slučajeve

Ciljevi upravljanja rizicima

Ciljevi sistema za upravljanje rizicima Banke:

- održavanje rizičnog profila Banke na nivou unapred definisane sklonosti Banke ka rizicima;
- obezbeđenje stabilnosti Banke i maksimizacija odnosa prinos/rizik za Banku;
- obezbeđenje dovoljnog nivoa regulatornog kapitala u skladu sa sklonostima Banke ka preuzimanju rizika, i preraspodeli ostatka kapitala u skladu sa rizicima koje je Banka preuzela;
- adekvatno izveštavanje nadležnih organa Banke o upravljanju rizicima u Banci;
- razvijanje potrebnih sistema/infrastrukture/metodologija za utvrđivanje rizika.

Principi upravljanju rizicima

Osnovni principi za upravljanje rizicima su sledeći:

- postojanje posebno definisanih procesa za upravljanje svim vrstama rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju;
- jasno definisanje nadležnosti i odgovornosti svih organizacionih delova koji učestvuju u sistemu upravljanja rizicima;
- jasno organizaciono razdvajanje osnovnih funkcija unutar sistema upravljanja rizicima: funkcije preuzimanje rizika, funkcije nezavisne procena rizika, funkcije odlučivanja, funkcije podrške, funkcije naplate, funkcije izveštavanja i funkcije nezavisne kontrole i nadzora;
- paralelna i sinhronizovana primena regulatornih i interno definisanih limita za upravljanje rizicima;
- primena adekvatnih postupaka za identifikovanje, procenu, praćenje, ublažavanje i kontrolu rizika, kao i postavljanje adekvatnog sistema za izveštavanje o upravljanju rizicima.

2.1. Registar rizika

Rizik predstavlja verovatnoću ostvarenja nepovoljnog rezultata koji može imati negativan uticaj na poslovanje i performanse Banke.

Banka prema vrsti, obimu i složenosti svojih aktivnosti i tržišta na kojima posluje, kao i rizičnom profilu identifikuje rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. Identifikacija rizika ima za cilj zaštitu kapitala Banke i obezbeđenje dovoljnog iznosa kapitala za pokriće izmerenih rizika.

Banka je u svom poslovanju izložena ili može biti izložena sledećim rizicima:

Kreditni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema banci.

Rezidualni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primena nedovoljno utiče na umanjenje rizika kojima je banka izložena.

Rizik smanjenja vrednosti potraživanja (dilution risk) jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku.

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika.

Rizik koncentracije odnosi se na:

- velike izloženosti (izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja iznosi najmanje 10% kapitala banke);
- grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i sl.;
- instrumente kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumenata kreditne zaštite tih izloženosti.

Izloženost banke prema jednom licu je ukupan iznos potraživanja i vanbilansnih stavki koje se odnose na to lice i li grupu povezanih lica (kreditni, ulaganja u dužničke hartije od vrednosti, vlasnički ulogi i učešća, izdate garancije i avali i sl.).

Rizici ulaganja banke obuhvataju rizike njenih ulaganja u druga pravna lica i u osnovna sredstva i investicione nekretnine.

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica.

Rizik zemlje obuhvata sledeće rizike:

- političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog sprečenosti banke da naplati potraživanja usled ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje porekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u državi;
- rizik transfera, pod kojim se podrazumeva mogućnost ostvarenja gubitka zbog sprečenosti banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porekla dužnika, i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema poveriocima iz drugih država u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa države porekla.

Rizik izmirenja/ispоруke je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu neizmirenih transakcija vezanih za dužničke ili vlasničke hartije od vrednosti (izuzev repo i reverse repo ugovora i ugovora o davanju i uzimanju u zajam hartija od vrednosti) kod kojih postoji neusklađenost između momenta isplate i isporuke ili usled neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke (*due delivery date*).

Rizik druge ugovorne strane (counterparty credit risk) jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

Kreditno devizni rizik predstavlja verovatnoću da će Banka pretrpeti gubitak usled neizvršavanja obaveze dužnika u ugovorenim rokovima, koji nastaje usled negativnog uticaja depresijacije kursa dinara na finansijsko stanje dužnika.

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje pravni rizik a ne uključuje reputacioni i strateški.

Pravni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled kazni i sankcija nadležnog regulatornog tela ili proisteklih iz sudskih sporova po osnovu neispunjavanja ugovornih i zakonskih obaveza.

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki banke koje nastaju usled kretanja cena na tržištu.

Devizni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene deviznog kursa a Banka mu je izložene povodom stavki koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Robni rizik predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu gubitaka u okviru pozicija u robi usled kretanje cena roba na tržištu.

Cenovni rizik predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu promena cena hartija od vrednosti koje su rasporedjene u knjigu trgovanja.

Rizik likvidnosti je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava), ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa.

Rizik usklađenosti poslovanja banke je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisom, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i s drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banaka, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik.

Reputacioni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled gubitka poverenja javnosti, odnosno nepovoljnog stava javnosti o poslovanju banke, nezavisno da li za to postoji osnov ili ne.

Strateški rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke usled nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja banke na te promene.

2.2. Strategija i plan za upravljanje kapitalom

Strategija upravljanja kapitalom Banke je vođena misijom održivog dugoročnog rasta, osiguravajući profitabilnost i adekvatnu likvidnost u srednjoročnom periodu, uzimajući u obzir regulatorno i poslovno okruženje u kojem Banka posluje, kao i uslove na tržištu.

Pri tome, Banka se pridržava propisa u matičnoj zemlji u vezi zahteva Bazela II koji su na snazi.

Bazel II je strukturiran oko tri Stuba:

- Stub I - minimalni kapitalni zahtevi;
- Stub II - nadzorni pregled i proces evaluacije, koji rezultira u individualnim instrukcijama kapitala;
- Stub III - disciplina na tržištu.

Banka je usvojila sledeće definicije kapitala:

- Regulatorni kapital Banke, koji u skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala, čini zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke od kapitala,
- Interni kapital Banke, koji se bliže definiše kao iznos kapitala koji je raspoloživ za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Raspoloživi interni kapital jednak je regulatornom kapitalu.

Plan upravljanja kapitalom obuhvata:

- strateške ciljeve i period za njihovo ostvarenje;
- način organizacije procesa upravljanja raspoloživim internim kapitalom;
- procedure planiranja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala;
- način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala;
- plan poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja koji mogu da utiču na raspoloživi interni kapital.

Glavni cilj Banke jeste da održi u svakom trenutku snažnu kapitalnu osnovu koja će joj omogućiti:

- usklađenost sa regulatornim zahtevima koje je postavila Narodna banka Srbije;
- očuvanje sposobnosti da nastavi svoje poslovanje po načelu stalnosti;
- da podrži razvoj poslovanja i održi fleksibilnost u cilju iskorišćavanja potencijalnih poslovnih prilika i
- uvećanje učešća na tržištu i da obezbedi finansijsku stabilnost.

2.3. Upravljanje kreditnim rizikom

Politika upravljanja rizicima i procedura upravljanja kreditnim rizikom, kao i dokumenti banke Metodologija za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama i Metodologija za klasifikaciju bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke predstavljaju okvir za uspostavljanje sistema upravljanja kreditnim rizikom Banke.

Banka je usvojila Poglavlje Upravljanje kreditnim rizikom, čija je svrha da, u okviru sistema upravljanja rizicima, utvrdi pravila i procedure za identifikovanje, merenje odnosno procenu kreditnog rizika i upravljanje tim rizikom.

Pristupi upravljanja kreditnim rizikom

Upravljanje kreditnim rizikom zasnovano je na primeni propisa NBS iz oblasti upravljanja kreditnim rizikom: Odluka o upravljanju rizicima, Odluka o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki i Odluka o adekvatnosti kapitala banke.

Banka je sprovela sledeće ciljeve i principe upravljanja kreditnim rizikom:

Ciljevi

- uspostavljanje odgovorajućeg okruženja kreditnog rizika
- efikasno delovanje u okviru procesa sprovođenja kvalitetnog kreditnog postupka
- održavanje odgovarajućeg upravljanja kreditima, merenje i praćenje procesa
- osiguranje kvalitetne kontrole nad kreditnim rizikom
- povećanje Bančine stope povrata održavanjem izloženosti kreditnom riziku unutar prihvatljivih parametara.

Principi

- sistem upravljanja kreditnim rizikom omogućava efikasno upravljanje kreditnim rizikom
- podela nadležnosti i odgovornosti organizacionih delova Banke uključenih u sistem upravljanja kreditnim rizikom
- precizno definisana odgovornost lica uključenih u sistem upravljanja kreditnim rizikom
- nezavisnost postupka odlučivanja i nepostojanje sukoba interesa u procesu odobravanja
- potpuna informisanost zaposlenih uključenih u sistem upravljanja kreditnim rizikom
- efikasne unutrašnje kontrole sistema za upravljanje kreditnim rizikom.

Upravljanje kreditnim rizikom u Banci organizovano je kroz:

- upravljanje kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana,
- upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija.

Upravljanje kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana obuhvata:

- upravljanje kreditnim rizikom u postupku odobravanja i realizacije plasmana,
- upravljanje kreditnim rizikom u postupku praćenja i naplate plasmana.

Organizacioni delovi Banke nadležni za preuzimanje kreditnog rizika na nivou pojedinačnog plasmana:

Tip klijenta prema internoj segmentaciji klijenta Banke	Organizacioni deo
Velika, srednja i mala preduzeća, preduzetnici, fizička lica	Sektor za upravljanje mrežom
Banke i druge finansijske institucije	Sektor za upravljanje sredstvima

2.3.1 Upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija Banke

U upravljanju kreditnim rizikom na nivou portfolija Banke učestvuju:

- Izvršni i Upravni odbor Banke
- Sektor za upravljanje rizicima
- Sektor finansijske kontrole
- sve organizacione jedinice Banke u čijoj nadležnosti su poslovi koji se odnose na odobravanje i praćenje plasmana

Praćenjem i identifikovanjem kreditnih rizika na nivou portfolija, Banka analizom strukture i karakteristika portfolija blagovremeno identifikuje faktore koji mogu dovesti do povećanja kreditnog rizika.

Identifikovanje kreditnog rizika na nivou portfolija Banke se sprovodi kroz utvrđivanje tekuće izloženosti kreditnom riziku na osnovu trenutnih i istorijskih podataka kao i utvrđivanjem izloženost kreditnom riziku koji može nastupiti u budućem periodu kroz projekcije i simulacije portfolija Banke.

Interno izveštavanje, i eksterno izveštavanje po regulatornom pristupu sprovodi se u Sektoru finansijske kontrole i u Sektoru za upravljanje rizicima.

Praćenje kreditnog rizika, grupa plasmana sličnih karakteristika u pogledu kreditnog rizika, sprovodi se monitoringom portfolija u celini i po pojedinim segmentima. Praćenje na nivou Banke se sprovodi u Sektoru za upravljanje rizicima uz učešće ostalih nadležnih organizacionih delova Banke.

Interno izveštavanje koje se tiče kreditnih rizika pokriva sledeće oblasti:

- kvalitet portfolija – izveštaji o kvalitetu portfolija sadrže detaljno mišljenje o strukturi portfolija i fokusiraju se na indikatore koncentracije
- klasifikacija kredita – klasifikacija kredita po kategorijama rizika i rejting se rade minimum kvartalno. Podela po segmentima portfolija je potrebna da bi se pružio dragocen uvid u smislu izvora rizika
- rezervisanja i ispravka vrednosti po kreditima – analiza rezervisanja i ispravke vrednosti po kreditima smatra se važnom kao indikator kvaliteta portfolija i sredstvo za identifikaciju izvora pogoršanja kredita
- veliki dužnici – analiza velikih angažovanja se fokusira na znatne koncentracije prema odredjenim klijentima, kao i na uskladjenost sa popisima.

Sektor za upravljanje rizicima mesečno obaveštava ALCO odbor o kvalitetu portfolija kao i Izvršni Odbor prilikom promene nivoa rizika predlažući mere zaštite od povećanog kreditnog rizika.

2.4. Upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti podrazumeva rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospele obaveze kako zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava) tako i zbog otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

Nivo likvidnosti banke iskazuje se pokazateljem likvidnosti koji predstavlja odnos zbira likvidnih potraživanja Banke prvog i drugog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Banke po viđenju, bez ugovorenog roka dospeća i obaveza Banke sa ugovorenim rokom dospeća do mesec dana u odnosu na trenutak obračuna pokazatelja, s druge strane.

Banka je usvojila Poglavlje - Upravljanje rizikom likvidnosti kao akt kojim se bliže definiše sistem upravljanja rizikom likvidnosti kome je banka izložena u svom poslovanju ali i tehnike merenja/procene rizika likvidnosti:

- analiza regulatornih izveštaja o likvidnosti,
- GAP likvidnosti - koji prati likvidnost Banke po značajnim valutama (valutama koje u ukupnom portfoliju Banke učestvuju sa preko 5%), a u koje pored domaće (RSD) valute spadaju i EUR, USD, CHF;
- Stres test koji prati uticaje različitih scenarija na kretanje likvidnosti;
- Analizu uticaja uvođenja novog proizvoda na rizik likvidnosti.

Nadležni organi Banke su usvojili i Metodologiju za izradu GAP-a likvidnosti, ali i odgovarajuće limite koji se u kontinuitetu prate i analiziraju.

2.5. Upravljanje kamatnim rizikom

Banka upravlja kamatnim rizikom u skladu sa Poglavljem - Upravljanje kamatnim rizikom koje definiše sistem i metodologije upravljanja kamatnim rizikom, nadležnosti i odgovornosti učesnika sistema, ali i kontrole koje se preduzimaju u cilju što efikasnijeg funkcionisanja sistema.

Predmet upravljanja rizikom kamatne stope predstavljaju sve pozicije iz bankarske knjige koje mogu prouzrokovati negativan efekat na rezultat i kapital Banke usled promene kamatne stope.

U cilju upravljanja izloženosti kamatnom riziku Banka koristi GAP metodologiju kamatne stope. Limiti su definisani Odlukom nadležnih organa Banke, redovno se prate i analiziraju.

Kao sastavni deo procene rizika kamatne stope Banka sprovodi stres testove efekata promene kamatnih stopa. Prilikom utvrđivanja izloženosti riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi i limita ovog rizika, Banka procenjuje efekte promene kamatne stope na finansijski rezultat banke (bilans uspeha), kao i na ekonomsku vrednost banke, primenjujući test – standardni kamatni šok u skladu sa prirodom i nivoom rizika kojima je izložena.

2.6. Upravljanje tržišnim rizikom

Tržišni rizici predstavljaju mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki banke koje nastaju usled kretanja cena na tržištu.

Tržišni rizici obuhvataju devizni rizik, cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti i po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik.

- Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled promene deviznog kursa. Poglavljem- Upravljanje deviznim rizikom banka je definisala sistem upravljanja deviznim rizikom koji se na bazi dnevnih izveštaja o pokazatelju deviznog rizika banke, stress testova i analizi uticaja uvođenja novih proizvoda na devizni rizik banke, redovno prati i procenjuje.

- Praćenje cenovnog rizika po osnovu ulaganja u hartije od vrednosti je definisano poglavljem - Upravljanje rizicima ulaganja u finansijske instrumente koje prati ulaganja kako na pojedinačnom nivou tako i na nivou portfolija finansijskih instrumenata. Predmetnim poglavljem je definisano praćenje rizika izmirenja/ispоруke, rizika druge ugovorne strane ali i cenovnog rizika.
- Banka ne ulaže u robu tako da nije izložena uticaju robnog rizika

2.7. Upravljanje operativnim rizikom

Osnovni cilj Okvira upravljanja operativnim rizicima, uz usvojene procedure za identifikovanje i merenje operativnih rizika su:

- Sprečavanje i umanjenje operativnih gubitaka
- Umanjenje obaveznog kapitala za operativni rizik
- Unapređeno upravljanje operativnim rizikom
- Postizanje usklađenosti sa Pristupom Osnovnog indikatora (BIA)

Osnovni principi implementacije Okvira su:

- Identifikacija i procena operativnih rizika korišćenjem (RCSA) radionica za samoprocenjivanje rizika i kontrole, periodično i AD_HOC
- Upravljanje identifikovanim rizicima preko Planova aktivnosti (uglavnom kao deo RCSA radionica ili ad-hoc RCSA) radi kontrole / umanjenja, prenosa, izbegavanja ili suzdržavanja od operativnog rizika
- Praćenje rizika utvrđivanjem Ključnih Indikatora Rizika i beleženjem događaja operativnih gubitaka (elektronska Baza podataka operativnih gubitaka)
- Izveštavanje o rizicima kroz kanale internog i eksternog izveštavanja MBS-a u skladu sa regulatornim zahtevima.

Predmet upravljanja operativnim rizikom je usmeren na identifikaciju kritičnih procesa i vrsta operativnih rizika koji nastaju iz tih procesa, bez obzira da li su procesi periodični ili učestali, ručni ili automatizovani, vezani za proizvode, komunikaciju, sisteme ili ljude.

3. Kapital banke

U segmentu podataka i informacija u vezi kapitala Banke, Banka objavljuje sledeće informacije:

- iznos kapitala Banke, kao i iznos osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, s pregledom pojedinačnih elemenata kapitala i svih odbitnih stavki (prilog PI-KAP – Podaci o kapitalnoj poziciji banke);
- opis osnovnih karakteristika svih elemenata koji se uključuju u obračun kapitala (prilog PI-FIKAP – Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun kapitala banke);
- podatke i informacije o povezivanju pozicija kapitala Banke iz bilansa stanja s pozicijama kapitala Banke iz izveštaja o kapitalu (prilog PI-UPK – Podaci o povezivanju pozicija kapitala iz bilansa stanja s pozicijama iz obrasca PI-KAP).

4. Adekvatnost kapitala banke i obračun kapitalnih zahteva

4.1. Kapitalni zahtevi za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane

Metodologijom za obračun kapitalnih zahteva za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane definiše se postupak obračuna minimalnih kapitalnih zahteva za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane.

Banka će pri obračunu minimalnih kapitalnih zahteva za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane koristiti standardizovani pristup, koji je predviđen i opisan Odlukom o adekvatnosti kapitala, Narodne banke Srbije (u daljem tekstu: Odluka).

Osnovni cilj ove metodologije je da se definišu:

- pozicije bilansne i vanbilansne aktive Banke koje podležu obračunu kapitalnih zahteva za kreditni rizik,
- pravila za segmentaciju bilansne i vanbilansne aktive po klasama i podklasama rizičnosti i način obračuna kapitalnog zahteva za kreditni rizik pre primene tehnika ublažavanja,
- pozicije Banke koje podležu obračunu kapitalnih zahteva za rizik druge ugovorne strane,
- pravila za primenu tehnika ublažavanja i način obračuna kapitalnog zahteva za kreditni rizik nakon primene tehnika ublažavanja,
- pravila za izradu izveštaja koji se odnose na obračun kapitalnih zahteva za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane.

Banka je dužna da sve izloženosti koje podležu obračunu kapitalnih zahteva za kreditni rizik respedi u jednu od sledećih klasa:

1. izloženosti prema državama i centralnim bankama;
2. izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave;
3. izloženosti prema javnim administrativnim telima;
4. izloženosti prema međunarodnim razvojnim bankama;
5. izloženosti prema međunarodnim organizacijama;
6. izloženosti prema bankama;
7. izloženosti prema privrednim društvima;
8. izloženosti prema fizičkim licima;
9. izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima;
10. dospela nenaplaćena potraživanja;
11. visokorizične izloženosti;
12. izloženosti po osnovu pokrivenih obveznica;
13. izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove;
14. ostale izloženosti.

Polazna pretpostavka za pravilno formiranje klasa izloženosti prethodno je razdvajanje pozicija bilansne aktive i vanbilansnih stavki koje podležu obračunu kapitalnih zahteva za kreditne rizike na tzv. pozicije računa i pozicije plasmana. Razdvajanje je neophodno izvršiti zbog daljeg različitog tretmana ovih pozicija u smislu potrebne količine dodatnih informacija na osnovu kojih se vrše dalja razgraničavanja na definisane klase i podklase izloženosti.

Banka, radi prilagođavanja aktive ponderisane kreditnim rizikom za efekte tehnika ublažavanja tog rizika, koristi sledeće instrumente kreditne zaštite:

- Sredstva obezbeđenja u obliku finansijske imovine, kao instrumente materijalne kreditne zaštite i
- Garancije, kao oblik nematerijalnih instrumenata kreditne zaštite.

Procedurom za interni proces obračuna adekvatnosti kapitala definiše se postupak obračuna internih kapitalnih zahteva za kreditni rizik.

Banka je odlučila da za računanje internog kapitalnog zahteva koristi pristup koji već koristi za računanje minimalnih kapitalnih zahteva, uzimajući u obzir složenost odabrane metodologije, kao i trenutnu strukturu i veličinu kreditnog portfolija:

- ukupna obračunata rizična aktiva iznosi 33% od ukupne aktive (vrednosti izloženosti)
- 40% ukupne bruto aktive je sa ponderom rizika 100% i 150% (59% kada se isključe klase izloženosti prema bankama, državama i centralnim bankama)
- 93% problematičnih plasmana Banke je već pokriveno ispravkom vrednosti (74%) i rezervom iz dobiti (18%)
- svega 4% od ukupne neto aktive je prilagođeno tehnikama ublažavanja kreditnog rizika.

Iznos procene moguće potcenjenosti internog kapitalnog zahteva za kreditni rizik usled primene standardizovanog pristupa Banka utvrđuje primenom modifikovanog standardizovanog pristupa u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke. Modifikacija standardizovanog pristupa podrazumeva primenu različitih pondera kreditnog rizika za pojedine pozicije bilansne aktive i vanbilansnih stavki, u odnosu na one definisane Odlukom, i to:

- 1) Promena pondera kreditnog rizika za klasu dospelena nenaplaćena potraživanja, sa ponderom 100% na 125%, za plasmane sa kašnjenjem preko 180 dana (87% problematičnih plasmana sa ponderom rizika 100% je u docnji većoj od 180 dana)
- 2) Promena pondera kreditnog rizika za klasu fizička lica sa 75% na 80%.

Banka povećava minimalni kapitalni zahtev za obračunati efekat, i to:

- 1) Za klasu dospelena nenaplaćena potraživanja RSD 3.959 hiljada
- 2) Za klasu fizička lica RSD 17.734 hiljada.

Banka povećava kapitalni zahtev za obračunati efekat stress testa koji podrazumeva testiranje visine kapitalnog zahteva u slučaju smanjenja vrednosti nekretnina za 10% (RSD 7.796 hiljada).

Ukupan interni kapitalni zahtev za kreditni rizik iznosi RSD 985.908 hiljada.

4.2. Kapitalni zahtevi za tržišne rizike

Kapitalni zahtev za tržišne rizike čini zbir kapitalnih zahteva:

- za cenovni rizik za poslovne aktivnosti iz knjige trgovanja,
- za devizni rizik za sve poslovne aktivnosti,
- za robni rizik za sve poslovne aktivnosti.

Banka je u svom poslovanju izložena samo deviznom riziku, stoga se kapitalni zahtev obračunava samo za ovu vrstu rizika.

4.3. Kapitalni zahtev za devizni rizik

Kapitalnom zahtevu za devizni rizik podležu sve pozicije devizne imovine i deviznih obaveza banke, a koje obuhvataju:

- imovinu i obaveze iskazane u stranoj valuti,
- imovinu i obaveze iskazane u dinarima indeksirane valutnom klauzulom.

Na osnovu pregleda devizne imovine i deviznih obaveza, Banka izračunava neto otvorenu deviznu poziciju, koja predstavlja input za izračunavanje kapitalnog zahteva za devizni rizik.

Sve pozicije Banke su podeljene u kategorije Evro (EUR), SAD dolar (USD), Švajcarski franak (CHF), Ostale valute i Zlato. Za svaku kategoriju se utvrđuje otvorena pozicija kao zbir neto spot pozicije, neto forvard pozicije i pozicije opcija. Ukoliko je za određenu valutu zbir navedenih stavki veći od nule neto pozicija u toj valuti je duga; u suprotnom je pozicija kratka.

Ukupna duga devizna pozicija Banke predstavlja zbir svih njenih neto dugih pozicija u pojedinim valutama, dok ukupna kratka devizna pozicija Banke predstavlja zbir svih njenih neto kratkih pozicija u pojedinim valutama.

Ukupna neto otvorena devizna pozicija banke predstavlja apsolutnu vrednost ukupne duge, odnosno ukupne kratke devizne pozicije, zavisno od toga koja je apsolutna vrednost veća.

Minimalni kapitalni zahtev za devizni rizik Banka računa ako je zbir ukupne neto otvorene pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu veći od 2% kapitala Banke. Obzirom da Banka nema pozicija u zlatu iste se ne razmatraju.

$$\text{Kapitalni zahtev za devizni rizik} = \text{ukupna neto otvorena devizna pozicija} * 12\%$$

Procedurom za interni proces obračuna adekvatnosti kapitala definiše se postupak obračuna internih kapitalnih zahteva za devizni rizik.

Banka je odlučila da za računanje internog kapitalnog zahteva koristi pristup koji već koristi za računanje minimalnih kapitalnih zahteva, uzimajući u obzir trenutnu valutnu strukturu bilansa stanja.

Iznos procene moguće potcenjenosti internog kapitalnog zahteva za devizni rizik usled primene standardizovanih pristupa Banka utvrđuje primenom modifikovanog standardizovanog pristupa.

Interni kapitalni zahtev za devizni rizik prema ovom metodu utvrđuje se množenjem prosečne maksimalne otvorene pozicije na mesečnom nivou u poslednjih dvanaest meseci od dana obračuna kapitalnih zahteva sa 12%, ako je vrednost otvorene devizne pozicije veća od 2% u odnosu na regulatorni kapital.

Na ovaj način utvrđen kapitalni zahtev za devizni rizik iznosi RSD 9.331 hiljada.

Banka povećava kapitalni zahtev za obračunati efekat stres testa koji podrazumeva obračun negativnih kursnih razlika u odnosu na poziciju koju je Banka zauzela na dan za koji obračunava interni kapitalni zahtev (RSD 11.723 hiljada).

Ukupan interni kapitalni zahtev za devizni rizik iznosi RSD 21.054 hiljada.

4.4. Kapitalni zahtevi za operativne rizike

U postupku obračuna minimalnih kapitalnih zahteva za operativni rizik primenjuje se pristup Osnovnog indikatora (BIA) na osnovu podataka dobijenih iz revidiranih godišnjih finansijskih izveštaja.

Minimalni kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom pristupa Osnovnog indikatora jednak je iznosu trogodišnjeg proseka indikatora izloženosti pomnoženog stopom kapitalnog zahteva od 15%. Trogodišnji prosek indikatora izloženosti predstavlja aritmetičku sredinu vrednosti tog indikatora za prethodne tri godine.

Indikator izloženosti se računa na osnovu podataka iz revidiranih godišnjih finansijskih izveštaja kao zbir neto prihoda od kamata i neto nekamatnih prihoda.

Ukoliko je za bilo koju od prethodne tri godine, indikator izloženosti bio negativan ili jednak nuli, taj iznos se ne uključuje u izračunavanje trogodišnjeg proseka, već se prosek izračunava kao odnos zbira pozitivnih vrednosti indikatora izloženosti i broja godina u kojima su ostvarene pozitivne vrednosti tog indikatora.

Kapitalni zahtev za operativni rizik	Iznos (u 000 dinara)
Indikator izloženosti u 2014. godini	994.860
Indikator izloženosti u 2015. godini	977.427
Indikator izloženosti u 2016. godini	741.840
Ukupan kapitalni zahtev za operativni rizik	135.706

Procedurom za interni proces obračuna adekvatnosti kapitala definiše se postupak obračuna internih kapitalnih zahteva za operativni rizik.

Banka se opredelila da za računanje internog kapitalnog zahteva koristi pristup Osnovnog indikatora (BIA) koji takodje koristi za računanje minimalnog kapitalnog zahteva u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Imajući u vidu prvobitne preporuke Bazelskog komiteta za bankarsku superviziju, moguću potcenjenost internog kapitalnog zahteva za operativni rizik usled primene pristupa osnovnog indikatora, Banka ublažava obračunom internog kapitalnog zahteva kao iznos od 15% u odnosu na obračunati regulatorni kapitalni zahtev za kreditni rizik.

Ukoliko je dobijeni iznos veći od minimalnog kapitalnog zahteva, uzeće se kao interni kapitalni zahtev za operativni rizik, u suprotnom, interni kapitalni zahtev jednak je minimalnom kapitalnom zahtevu obračunatom u skladu sa BIA.

Na ovaj način utvrđen kapitalni zahtev za operativni rizik iznosi RSD 143.463 hiljada.

Ovako dobijen iznos biće uvećan za rezultate stres testa i predstavljaće ukupni interni kapitalni zahtev za operativne rizike.

Banka je sprovela stres test za operativne rizike i za rezultat stress testa je uzeto 1% kapitala Banke na dan 31.12.2016. u iznosu od RSD 14.885 hiljada. Na ovaj način Banka obezbeđuje

pokriće gubitka koji kao posledica operativnog rizika doseže 1% kapitala Banke I procenjuje se da se takav može desiti jednom u toku godine ili ređe.

Ukupan interni kapitalni zahtev za operativni rizik iznosi RSD 158.348 hiljada.

4.5. Adekvatnost kapitala

U segmentu podataka i informacija koji se odnose na adekvatnost kapitala Banke, Banka u prilogu objavljuje izveštaj Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala (prilog PI-AKB).

4.6. Interni kapitalni zahtevi za rizike koji nisu obuhvaćeni Stubom I

4.6.1 Utvrđivanje materijalno značajnih rizika koji će biti uključeni u ICAAP

Bitan preduslov za analizu sposobnosti Banke da podnese rizike, je da se identifikuju i procene svi materijalni rizici kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Svrha procene rizika je da prikaže značaj i efekte preuzetih rizika.

Rizici koji nisu obuhvaćeni Stubom I, tj. rizici za koje Banka ne računa minimalne kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, podeljeni su u dve kategorije:

- 1) Rizici koji se mogu kvantifikovati sa stanovišta izloženosti i mogućeg gubitka (rizici koji se mogu kvantifikovati):
  - Kreditno-devizni rizik
  - Rezidualni rizik
  - Rizik likvidnosti
  - Kamatni rizik
  - Rizik koncentracije
  - Rizici ulaganja
  - Rizik zemlje
  - Rizik smanjenja vrednosti potraživanja
- 2) Rizici koji se ne mogu kvantifikovati, tačnije njihovi gubici se potencijalno mogu kvantifikovati, ali njihova moguća izloženost se ne može kvantifikovati:
  - Rizik uskladjenosti poslovanja
  - Strateški rizik
  - Reputacioni rizik

Za rizike, koji se mogu kvantifikovati, procena materijalnog značaja zasniva se na kvantitativnim kriterijumima, kao što sledi:

Kreditno-devizni rizik - Banka materijalnu značajnost kreditno deviznog rizika utvrđuje na osnovu učešća izloženosti plasmana ugovorenih u stranoj valuti ili u dinarima sa valutnom klauzulom u ukupnoj izloženosti, na dan za koji obračunava interni kapitalni zahtev, pri čemu izloženost podrazumeva neto izloženost nakon primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Pri utvrđivanju izloženosti plasmana ugovorenih u stranoj valuti ili u dinarima sa valutnom klauzulom, Banka ne uključuje izloženosti prema bankama.

Ukoliko je ovo učešće veće od 20%, kreditno devizni rizik smatra se materijalno značajnim i uključuje se u proces interne procene adekvatnosti kapitala.

Rezidualni rizik - Banka materijalnu značajnost rezidualnog rizika utvrđuje na osnovu učešća neto izloženosti prilagođene za efekte tehnika ublažavanja kreditnog rizika u ukupnoj neto izloženosti, na dan za koji obračunava interni kapitalni zahtev.

Za potrebe utvrđivanja neto izloženosti prilagođene za tehnike ublažavanja kreditnog rizika, Banka analizira kreditni portfolio u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala za izračunavanje rizikom ponderisane aktive (RWA).

Ukoliko je ovo učešće veće od 20%, rezidualni rizik smatra se materijalno značajnim i uključuje se u proces interne procene adekvatnosti kapitala.

Rizik likvidnosti - Kapitalni zahtev za rizik likvidnosti obračunava se ukoliko je u prethodnom periodu (period opservacije jedna godina), pokazatelj likvidnosti Banke (obračunat na način definisan Odlukom o upravljanju rizicima) iznosio manje od 1,2, za jedan radni dan.

Kamatni rizik – Banka utvrđuje materijalnu značajnost rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi na osnovu učešća apsolutnog marginalnog gepa po vremenskim zonama u ukupnoj bilansnoj aktivi.

Ako je taj odnos veći od 10% u bilo kojoj vremenskoj zoni, rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi smatra se materijalno značajnim i uključuje se u proces interne procene adekvatnosti kapitala.

Rizik koncentracije - Banka materijalnu značajnost rizika koncentracije utvrđuje na osnovu učešća sume velikih izloženosti Banke (obrazac VI-LI) u ukupnoj izloženosti Banke, na dan za koji obračunava interni kapitalni zahtev.

Izloženost u ovom smislu, se utvrđuje u skladu sa NBS Metodologijom za izradu izveštaja o velikim izloženostima i odnosi se na neto izloženost nakon primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Ukoliko je ovo učešće veće od 20%, rizik koncentracije smatra se materijalno značajnim i uključuje se u proces interne procene adekvatnosti kapitala.

Rizici ulaganja - Banka je u obavezi da poštuje limite ulaganja u druga pravna lica i u osnovna sredstva i investicione nekretnine definisane Odlukom o upravljanju rizicima Narodne Banke Srbije.

Rizik ulaganja smatra se materijalno značajnim ukoliko je došlo do prekoračenja regulatornih limita.

Rizik zemlje - Banka materijalnu značajnost rizika zemlje utvrđuje na osnovu učešća neto izloženosti prema nerezidentima (licima sa sedištem ili prebivalištem van teritorije Republike Srbije) u ukupnoj neto izloženosti, na dan za koji obračunava interni kapitalni zahtev.

Ukoliko je ovo učešće veće od 20%, rizik zemlje smatra se materijalno značajnim i uključuje se u proces interne procene adekvatnosti kapitala.

Rizik smanjenja vrednosti potraživanja – Banka materijalnu značajnost rizika smanjenja vrednosti potraživanja utvrđuje na osnovu učešća izloženosti Banke prema otkupljenim potraživanjima (faktoring) u ukupnoj izloženosti, na dan za koji obračunava interni kapitalni zahtev.

S obzirom da Banka u kreditnom portfoliju nema otkupljena potraživanja, Banka smatra da rizik smanjenja vrednosti potraživanja nije materijalno značajan.

Za rizike koji se ne mogu kvantifikovati (**rizik usklađenosti poslovanja, strateški, reputacioni**), Banka obračunava rezervu u vidu dodatnih internih kapitalnih zahteva. Rezerva se postavlja kao fiksni procenat (1,5%) od ukupnih internih kapitalnih zahteva za rizike koji su materijalno značajni i mogu se kvantifikovati.

Ukupan interni kapitalni zahtev za rizike koji se ne mogu kvantifikovati na dan 31.12.2016, iznosi RSD 17.983 hiljada.

U skladu sa gore navedenim, na dan 31.12.2016, Banka sledeće rizike ne smatra materijalno značajnim: rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik zemlje, i rezidualni rizik, i za ove rizike ne vrši izdvajanje iz kapitala.

4.6.2 Metodologija za obračun internih kapitalnih zahteva

Za potrebe merenja/procene internog kapitala za kreditno-devizni rizik Banka primenjuje faktor FXAOF (FX add-on factor) kojim se prilagođava interni kapitalni zahtev za kreditni rizik.

Kapitalni zahtev za kreditno devizni rizik jednak je proizvodu internog kapitalnog zahteva za kreditni rizik i faktora FXAOF.

Faktor FXAOF dobija se množenjem faktora preliivanja (Fp) sa procentom učešća neto izloženosti plasmana ugovorenih u stranoj valuti ili u dinarima sa valutnom klauzulom u ukupnoj neto izloženosti Banke.

Faktor preliivanja (Fp) predstavlja utvrđeni faktor koji meri procenat povećanja stope neplaćanja zbog oscilacija kursa. U slučaju kada je obračunati faktor preliivanja manji od 2%, za obračun kapitalnih zahteva koristiće se fiksni procenat od 2%.

Banka povećava interni kapitalni zahtev za obračunati efekat stres testa koji podrazumeva analizu uticaja promene deviznog kursa (promena kursa od 10%).

Interni kapitalni zahtev za kreditno-devizni rizik iznosi RSD 14.467 hiljada.

Interni kapitalni zahtev za rizik likvidnosti utvrđuje se na sledeći način:

$$CRLr = n \times 12\%$$

Gde je (n) iznos manjka likvidnih sredstava u danu kada je ostvaren pokazatelj likvidnosti niži od 1,2.

S obzirom da tokom 2016, pokazatelj likvidnosti Banke nije bio niži od 1,2, Banka nema kapitalni zahtev za rizik likvidnosti.

Banka povećava kapitalni zahtev za rizik likvidnosti za obračunati efekat stres testa. Rezultati stres testa dobijaju se simulacijom pokazatelja likvidnosti usled promena na pozicijama likvidne aktive i obaveza, koje služe u obračunu pokazatelja.

Simulacija pokazatelja likvidnosti na osnovu analize scenarija podrazumeva sledeće:

- 1) smanjenje pozicije Likvidna potraživanja prvog reda za 20%;
- 2) smanjenje pozicije Likvidna potraživanja drugog reda – priznaju se samo potraživanja koja su klasifikovana u A kategoriju;
- 3) povećanje pozicije Ostale obaveze drugog reda – pretpostavka o skraćanju roka dospeća na jedan mesec za 10 najvećih deponenata (pravnih i fizičkih lica).

U skladu sa Procedurom za interni proces obračuna adekvatnosti kapitala, ukoliko nakon stresnog testiranja iznosi manje od 1, iznos nedostajućih sredstava pomnožen sa 12% predstavlja rezultat stres testa.

S obzirom da je nakon stresnog testiranja, obračunati pokazatelj likvidnosti iznosio više od 1, rezultat stres testa je 0.

Interni kapitalni zahtev za **rizik kamatne stope** utvrđuje se na sledeći način:

Za izračunavanje kapitalnog zahteva za **rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi** Banka primenjuje promenu ekonomske vrednosti kapitala Banke izazvanu promenom kamatnih stopa od + / - 200 bps, kao opšte prihvaćeni metod u bankarskom sektoru.

Interni kapitalni zahtev za kamatni rizik utvrđuje se:

$$CR_{irr} = n * 12\%$$

Gde je (n) iznos promene ekonomske vrednosti kapitala Banke izazvan promenom kamatnih stopa od + / - 200bps u ukupnom pokazatelju (gap/ukupna aktiva) uzimajući u obzir sve vremenske zone.

Interni kapitalni zahtev za kamatni rizik iznosi RSD 2.192 hiljada.

Za potrebe merenja/procene internog kapitalnog zahteva za **rizik koncentracije** Banka će primenjivati metod zasnovan na Herfindahl-Hirschmanindeksu (HHI), kao opšte prihvaćeni metod u bankarskom sektoru.

HHI, kao osnov za izračunavanje internog kapitala za rizik koncentracije, predstavlja zbir kvadrata svih procentualnih učešća velikih izloženosti Banke u ukupnom neto iznosu velikih izloženosti Banke (kreditnog portfolia).

Interni kapitalni zahtev za rizik koncentracije utvrđuje se:

$$CR_{cr} = n \times HHI \times 12\% \text{ na nivou portfolia}$$

Gde je (n) – iznos pojedinačnih neto izloženosti nakon primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Banka povećava interni kapitalni zahtev za obračunati efekat stres testa koji podrazumeva utvrđivanje efekta rasta od 10% na velikim izloženostima Banke. U skladu sa Procedurom za interni proces obračuna adekvatnosti kapitala, ukoliko se, kao rezultat stres testa, propisani limit

od 25% prekorači, Banka će obračunati dodatne kapitalne zahteve od 12% na iznos prekoračenja.

Interni kapitalni zahtev za rizik koncentracije iznosi RSD 16.869 hiljada.

Za potrebe merenja internog kapitalnog zahteva za rizik ulaganja, Banka polazi od istorijskih podataka, odnosno od efekata na finansijski rezultat i kapital koje je ostvarila prodajom stečenih nepokretnosti.

Kapitalni zahtev za rizik ulaganja utvrđuje se na sledeći način:

$$CR_{ir} = n \times 5\% \times 12\%$$

gde je n – knjigovodstvena vrednost investicionih nekretnina na dan obračuna, a procenat od 5% je utvrđen na osnovu odnosa vrednosti po kojoj je Banke prodala i vrednosti po kojoj je Banka stekla prodane nepokretnosti – uzimajući u obzir sve stečene nepokretnosti koje je Banka prodala do datuma obračuna.

Ovaj % usklađuje se prilikom svakog obračuna kapitalnog zahteva.

Imajući u vidu da Banka prilikom obračuna kapitalnog zahteva uzima u obzir samo negativan efekat koji je ostvaren prodajom nepokretnosti (ne i efekat na kapital koji je pozitivan), Banka za potrebe procesa interne procene adekvatnosti kapitala ne sprovodi stresno testiranje rizika ulaganja.

Interni kapitalni zahtev za rizik ulaganja iznosi RSD 5.271 hiljada.

5. Izloženost rizicima i pristupi za merenje (procenu) rizika

5.1. Izloženost kreditnom riziku i pristupi za merenje (procenu) kreditnog rizika

5.1.1. Status neizmirivanja obaveza

Status neizmirivanja obaveza određenog dužnika postoji kada je ispunjen bilo koji od sledećih uslova:

a) Banka smatra malo verovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja, a najmanje uzimajući u obzir sledeće:

- prestanak obračunavanja kamate u skladu sa unutrašnjim aktima banke,
- delimičan ili potpuni otpis potraživanja ili obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama na pojedinačnoj osnovi,
- restrukturiranje potraživanja usled pogoršanja finansijskog stanja dužnika,
- nepostupanje dužnika po usvojenom planu reorganizacije u smislu zakona kojim se uređuju uslovi i način pokretanja i sprovođenja stečaja nad pravnim licima,
- stečaj ili likvidaciju dužnika,
- finansijske poteškoće dužnika - finansijsko stanje i kreditna sposobnost dužnika ugrožavaju mogućnost naplate potraživanja,

b) dužnik izmiruje obaveze sa docnjom dužom od 90 dana u materijalno značajnom iznosu.

5.1.2. Metodologija za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Procena na pojedinačnoj osnovi

Kriterijumi za identifikaciju potraživanja koja moraju da se procenjuju na pojedinačnoj osnovi su:

1. Klasifikacija dužnika
2. Iznos potraživanja po dužniku

U skladu sa ovim kriterijumima potraživanja koja moraju da se procenjuju na pojedinačnoj osnovi su potraživanja prema sledećim dužnicima:

- a) bankama klasifikovanim u kategorije V, G i D kod kojih je ukupna vrednost izloženosti po banci veća od 200.000 EUR, na dan obračuna, koje se uvek pregledaju i iznose obezvređenja i verovatnog gubitka dobijaju na pojedinačnoj osnovi,
- b) pravna lica i preduzetnici klasifikovani u kategorije A, B i V kod kojih je ukupna vrednost izloženosti po dužniku veća od 40.000 EUR, na dan obračuna,
- c) pravna lica i preduzetnici klasifikovani u kategorije G i D kod kojih je ukupna vrednost izloženosti po dužniku veća od 20.000 EUR, na dan obračuna,
- d) fizička lica sa izloženošću iznad 30.000 EUR, na dan obračuna.

Na pojedinačnoj osnovi mogu da se pregledaju i ostali dužnici (koji ne spadaju u definisane limite) ukoliko je to potrebno, odnosno usled prepoznavanja nekih iznenadnih događaja vezano za klijente.

Sva ostala potraživanja predstavljaju grupu malih potraživanja i procenjuju se na grupnoj osnovi.

Za potraživanja koja ispunjavaju kriterijume za procenu na pojedinačnoj osnovi, obračun će se vršiti na grupnoj osnovi u slučaju da bude ispunjen makar jedan od sledećih kriterijuma:

- Banka proceni da ne postoji objektivan dokaz obezvređenja,
- obračunom na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama ili
- postoji bar jedan objektivan dokaz obezvređenja, ali banka procenjuje da nije ugrožena buduća naplata potraživanja, odnosno da dužnik redovno servisira obaveze iz drugih izvora i uređene na drugačiji način (pristup dugu, preuzimanje duga, obaveze je aneksom preuzeo solidarni jemac i sl). Odeljenja kreditnog rizika u ovoj situaciji zahteva od nadležnog kreditnog odeljenja obaveštenje o proceni ugrožavanja buduće naplate potraživanja Banke.

Objektivni dokazi obezvređenja mogu biti:

1. finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju kao što su promena klasifikacije dužnika; dužnik kasni u izmirenju obaveza prema državi, drugim poveriocima ili prema zaposlenima ili neredovno izvršava obaveze po osnovu poreza i doprinosa za socijalno osiguranje zaposlenih, u značajnom iznosu, po proceni banke; značajno i kontinuirano smanjenje poslovnih prihoda u prethodne dve godine; kapital dužnika je značajno smanjen (veće od 50%) usled gubitaka tokom prethodna dva perioda izveštavanja; tekući pokazatelj kapaciteta servisiranja duga je ispod zadovoljavajućeg nivoa tj. <1,1; postoji materijalno značajno smanjenje (veće od 50%) vrednosti imovine, ukoliko otplata plasmana

zavisi od prodaje te imovine; ili postoji zahtev dužnika za izmene uslova otplate plasmana i/ili za hitno finansiranje;

2. postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati kamata i/ili glavnice ili o neispunjavanju drugih ugovornih odredaba: najkasnije kada je dužnik u docnji 90 dana po osnovu bilo kog plasmana; plasman je problematičan u skladu sa Odlukom; klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke.

3. banka je bitno promenila uslove otplate plasmana usled finansijskih teškoća dužnika u odnosu na prvobitno ugovorene, odnosno klijenti koji se nalaze u statusu NPE/RES, u skladu sa tačkom 35a do 35d Odluke o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke za problematična potraživanja banke;

4. izvesno je pokretanje stečajnog postupka nad dužnikom ili pokretanje druge vrste finansijske reorganizacije, što se može identifikovati na osnovu: dužnik je u blokadi duže od 60 dana na dan procene; dužnik je u postupku likvidacije; nad dužnikom je pokrenut sudski postupak (utuženje); nad dužnikom je pokrenut predstečajni postupak ili je u toku stečajni postupak nad bilo kojom strateški značajnom članicom ekonomske celine kojoj pripada dužnik; ispunjeni su razlozi za pokretanje stečajnog postupka nad dužnikom koji su definisani zakonom kojim se uređuje stečaj; dužnik je u postupku pripreme plana reorganizacije / poverioci su prihvatili predloženi plan reorganizacije / dužnik posluje po usvojenom planu reorganizacije; ili dužnik je u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja u skladu s relevantnim propisom. Navedeni uslovi su definisani Poglavljem 01030 Metodologija za klasifikaciju bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke za problematična potraživanja banke.

5. drugi objektivni dokazi obezvređenja koje potraživanja od klijenta svrstavaju u kategoriju sumnjivih i spornih potraživanja

Kvantitativni objektivni dokazi obezvređenja koji se prate na mesečnom nivou i povlače iz baze podataka banke, dok se kvalitativni podaci na mesečnom nivou dobijaju od strane Sektora za poslove i upravljanja mrežom, i Sektora za naplatu potraživanja.

Procena i sagledavanje parametara za obezvređenje se radi u Odeljenju za upravljanje kreditnim rizicima.

Procena očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja i sredstava obezbeđenja

Ukoliko se za potraživanje utvrdi da postoje objektivni dokazi za obezvređenje, kao što je definisano u prethodnoj tački, pristupa se proceni očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja ili iz sredstava obezbeđenja. U okviru ovog procesa Banka koristi konzervativne pretpostavke pri proceni da li se očekuje naplata iz dužnikovih očekivanih budućih operativnih novčanih tokova (dužnik nastavlja da posluje kao going-concern) ili se naplata očekuje putem aktiviranja i realizacije sredstava obezbeđenja plasmana (očekivanje da dužnik kao takav prestaje da postoji kao going-concern).

Očekivane tokove gotovine je neophodno izračunati korišćenjem tržišne vrednosti hipoteke, i/ili iznosa depozita korišćenih kao obezbeđenje potraživanja i očekivanog perioda naplate istih.

Osim naplate potraživanja iz obezbeđenja u određenim slučajevima, očekivane tokove gotovine moguće je utvrditi i po osnovu drugih očekivanih naplata.

Kada su u pitanju nekretnine korišćene kao sredstvo obezbeđenja potraživanja neophodno je redovno pribavljati procene vrednosti eksternih procenitelja prihvatljivih za Banku u skladu sa internim procedurama.

Na tržišnu vrednost sredstva obezbeđenja, u zavisnosti od tipa nepokretnosti nad kojom je hipoteka uspostavljena, lokacije se primenjuju diskonti i očekivano vreme naplate primenom konzervativnog pristupa:

Stambena imovina	
Teritorija	Hiarcut
Beograd	20%
Novi Sad	20%
Drugi gradovi sa više od 50.000 stanovnika	30%
Gradovi sa manje od 50.000 stanovnika	40%
Sela i manji gradovi	45%
Poslovna imovina	
Teritorija	Hiarcut
Beograd	30%
Novi Sad	30%
Drugi gradovi sa više od 50.000 stanovnika	40%
Gradovi sa manje od 50.000 stanovnika	45%
Industrijska imovina	
Vrsta	Hiarcut
Fabrike	35%
Skladišta	35%
Zemljište	
Vrsta	Hiarcut
Zemljište Vojvodina	25%
Zemljište ostalo	35%
Zaloga	
Vrsta	Hiarcut
Oprema	80%
vozila	50%

Očekivani tokovi gotovine moraju biti svedeni na njihovu sadašnju vrednost.

Kao Diskontni faktor, Banka koristi efektivnu kamatnu stopu (efektivnu kamatnu stopu obračunatu na dan sklapanja ugovora o kreditu) u slučajevima kada je sa klijentom ugovorena fiksna kamatna stopa, kada je u toku postupka otplate Banka odobrila izmenu uslova otplate, kao i kod utuženih potraživanja, kada imamo restrukturirano potraživanja Banka koristi inicijalnu efektivnu kamatnu stopu po restrukturiranoj partiji.

U slučajevima kada je ugovorena promenljiva kamatna stopa, kao Diskontni faktor Banka će koristiti tekuću efektivnu kamatnu stopu važeću na dan obračuna

Za vanbilansne izloženosti kao diskontni faktor Banka koristi zakonsku zateznu kamatnu stopu prema valuti plasmana..

U svrhu utvrđivanja očekivanog perioda naplate kolaterala Sektor za poslove upravljanja mrežom, Sektor za naplatu potraživanja uzimaju u obzir sledeće faktore:

1. Tip hipoteke (u zavisnosti po kom zakonu je hipoteka uspostavljena, tj. da li je uspostavljena po Zakonu o hipoteci ili po Zakonu o izvršnom postupku);
2. Validnost hipotekarne dokumentacije (kvalitet, tj. kompletnost dokumentacije koju Banka poseduje);
3. Vrsta, namena, funkcionalnost i veličina nepokretnosti koja je predmet hipoteke i lokacija na kojoj se nepokretnost nalazi;
4. Ponuda i tražnja za nepokretnostima koje su predmet kolaterala;
5. Faza u kojoj se nalazi proces naplate hipoteke, tj. da li je naplata pokrenuta putem sudskog ili vansudskog postupka namirenja ili se naplata očekuje ostvarivanjem prava iz stečajnog postupka;
6. Saradnja klijenta sa Bankom.

Minimalno odnosno maksimalno očekivano vreme naplate iz kolaterala kreće se u rasponu od jedne do pet godina, a u zavisnosti od predviđenih zakonskih rokova, sudske prakse i propisa Republike Srbije po kojima se postupa u procesima realizacije svake pojedinačne hipoteke.

U tom smislu, na procenjeno vreme naplate u najvećoj meri utiče vrsta postupka kroz koji se sprovodi izvršenje (Zakon o izvršenju i obezbeđenju, Zakon o hipoteci, Zakon o parničnom postupku, stečajni postupak i dr.).

Minimalno očekivani period naplate u postupku realizacije hipoteke je jedna godina, i to ukoliko je ista aktivirana prema vansudskom načinu namirenja trenutno važećeg Zakona o hipoteci, ukoliko se katastar nepokretnosti Republike Srbije drži svih zakonom propisanih rokova za sprovođenje upisa zabeležbe o pravu prodaje i ukoliko dužnik saraduje sa Bankom.

U slučajevima kada se naplata očekuje realizacijom kolaterala primenom bilo kog drugog sudskog postupka (Zakon o izvršenju i obezbeđenju, Zakon o parničnom postupku, stečajni postupak i dr.), na koji Banka ne može da utiče, a koji prvenstveno zavisi od postupanja suda, sudskih izvršitelja i stečajnih upravnika, očekivani period naplate kreće se u rasponu od jedne do pet godina, odnosno u rasponu od jedne do pet godina, a u zavisnosti od specifičnosti svakog pojedinačnog instrumenta obezbeđenja.

Maksimalno očekivani period naplate od pet godina, primenjuje se u slučajevima kada je tek identifikovano postojanje objektivnog rizika obezvređenja a Banka još uvek nije započela pregovore sa klijentom i/ili pokrenula spor protiv klijenta.

Odeljenja iz stava prvog ove tačke su obavezna da o utvrđenom očekivanom vremenu naplate iz kolaterala, utvrđenom na osnovu napred navedenih kriterijuma, obaveste Odeljenje za upravljanje kreditnim rizikom, kao i da kontinuirano prate promene svih uslova koji utiču, ili mogu uticati na promenu vremena naplate, o čemu će mesečno obavestiti Odeljenje za upravljanje kreditnim rizikom.

Kada se depozit koristi kao sredstvo obezbeđenja, kreditna odeljenja određuju očekivano vreme naplate u zavisnosti od nivoa saradnje klijenta sa Bankom i odlukom Banke kada će se pristupiti naplati dospelih obaveza iz garantnog depozita.

Procena na grupnoj osnovi

Banka sagledava sledeća potraživanja na grupnoj osnovi:

1. potraživanja za koja je sagledavanje na pojedinačnoj osnovi pokazalo da nema objektivnog dokaza o obezvređenju bilansne aktive ili verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama;

2. potraživanja kod kojih je pri sagledavanju na pojedinačnoj osnovi utvrđeno da postoji objektivni dokaz o obezvređenju bilansne aktive ili verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, ali je diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova procenjeno da nema ispravke vrednosti za bilansna potraživanja ili verovatnog gubitka za vanbilansne stavke;
3. potraživanja koja pripadaju grupi malih potraživanja i koja se ne sagledavaju na pojedinačnoj osnovi.

Za potrebe obračuna na grupnoj osnovi, potraživanja u kreditnom portfoliju Banke se grupišu na osnovu sličnih karakteristika sa aspekta kreditnog rizika.

Procena obezvređenja bilansne aktive na grupnoj osnovi

Kategorizacija potfolija se radi tako što se klijenti sa sličnim karakteristikama u smislu kreditnog rizika svrstavaju u grupe, na bazi matrice, tj. sledeće karakteristike mogu biti korišćene:

- a) Tip kreditnog proizvoda u korišćenju
- b) Starost portfolija
- c) Docnja
- d) Kreditni rejting klijenta
- e) Vrsta obezbeđenja po kreditu
- f) Industrijska grana,
- g) Vrsta klijenta

Obračun ispravke vrednosti za svaku kategoriju se radi na bazi istorijskih podataka, i obračunava se na sledeći način:

Grupna ispravka vrednosti = Neobezbeđeni deo kredita x PD*

*PD izračunat posebno za svaku grupu klijenata

Plasmani sa docnjom manjom od 90 dana se smatraju da su u redovnoj otplati.

Za plasmane koji su problematični, tj u docnji dužoj od 90 dana (default) primenjuje se PD od 100%.

PD procenti se primenjuju na neobezbeđeni deo plasmana.

Banka u procesu obračuna ispravke vrednosti koristi različite načine obračuna PD procenata za različite vrste klijenata, tj način izračunavanja PD procenta zavisi od grupe klijenata za koju se izračunava. Grupe klijenata su podeljene na: Stanovništvo, Preduzetnike i Pravna lica (vrsta klijenta).

Grupa klijenata „Stanovništvo“ je podeljena po proizvodu, po danima docnje i po starosti portfolija.

Grupe po proizvodu:

Stambeni krediti

Potrošački i keš krediti

Kreditne kartice

Dozvoljena prekoračenja po tekućim računima

Grupe po danima docnje:

- Bez docnje
- do 30 dana docnje
- Od 31 do 60 dana docnje
- Od 61 do 90 dana docnje

Grupe po starosti portfolija:

- Stari portfolio
- Novi portfolio (Plasmani odobreni posle 01.06.2008.)

Kreditne kartice i Dozvoljena prekoračenja po tekućim računima (Overdraft) se ne svrstavaju u grupe po starosti portfolija.

Preduzetnici su svrstani u grupe po danima docnje i po starosti portfolija.

Grupisanje portfolija pravnih lica vrši se prema internom kreditnom rejtingu (5 rejting kategorija).

U procesu obračuna ispravke Biznis kartice se posmatraju kao zaseban portfolio i podeljene su u grupe po danima docnje.

Naknade za kreditni biro, domaći platni promet i ostale naknade, a u slučaju kada klijent zadužen za istu nema kreditnu izloženost prema Banci, se dele u dve grupe po osnovu docnje:

Docnja do 90 dana
Docnja preko 90 dana

Za grupu do 90 dana primenjuje se PD od 50%, a za grupu preko 90 dana primenjuje se stoprocentni PD.

Procena verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na grupnoj osnovi

Grupisanje portfolija, za potrebe procene verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na grupnoj osnovi vrši se prema tipu proizvoda, na sledeći način:

- Platne garancije,
- Avali i akcepti menica,
- Činidbene garancije,
- Prekoračenja po tekućim računima fizičkih lica.

Iznos verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki obračunava se na sledeći način:

Verovatni gubitak = Neobezbeđeni deo vrednosti potraživanja x PD

PD procenti za platne garancije, avale i akcepte menica i činidbene garancije izračunavaju se na isti način kao i PD procenti za bilansne izloženosti s tim što kao opservacije Banka koristi ukupan broj partija po tipovima proizvoda na početku posmatranog perioda (npr. januar 2011) i broj partija koje su pale na teret Banke (protest) na kraju posmatranog perioda (januar 2012).

Prilikom obračuna verovatnog gubitka po osnovu prekoračenja po tekućim računima Banka koristi prosečan PD procenat utvrđen kao prosek istorijskih stopa kašnjenja iznosa koji je u korišćenju (bilansne izloženosti), kao prosek kategorija A, B, C, D.

Obezvredenje po osnovu rizika zemlje

Prilikom obračuna ispravke vrednosti plasmana odobrenih licima sa sedištem ili prebivalištem van teritorije Republike Srbije, Banka, iznos ispravke vrednosti utvrđene na način opisan ovom Metodologijom, uvećava za određeni procenat, a u zavisnosti od stepena rizičnosti zemlje porekla.

Stepen rizičnosti zemlje porekla utvrđuje se u skladu sa zvaničnom OECD klasifikacijom zemalja.

Stepen rizičnosti zemlje i procenat povećanja ispravke je prikazan u sledećoj tabeli:

OECD klasifikacija	0 / 1 / 2	3	4 / 5 / 6	7
Stepen rizičnosti	Nizak	Srednji	Povišen	Visok
% povećanja ispravke	0%	20%	50%	100%

Ukoliko određena zemlja nema OECD klasifikaciju, ona će se tretirati kao zemlja srednjeg rizika samo ako je uključena u zemlje OECD-a ili Euro zone sa visokim prinosom, odnosno kao zemlja visokog rizika ukoliko nije uključena u prethodno pomenute zemlje.

5.1.3. Pregled granske diversifikacije

Sektor	Ukupno	Od čega: dospela nenaplaćena potraživanja	Ukupna ispravka	Ukupna rezerva
Država	0	0	0	0
Javna administrativna tela	0	0	0	0
Banke	1.724.093	157.350	157.350	4.964
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	252.387	15.922	2.125	42.210
Rudarstvo	6.190	0	1	0
Prerađivačka industrija	1.899.993	451.781	154.156	266.448
Snabdevanje elek. energijom, gasom, parom i klimatizacija	2	0	1	1
Sanbdevanje vodom; upr. otpadnim vodama, kontrol. procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	19.838	4.786	4.733	76
Građevinarstvo	967.661	8.124	6.916	28.443
Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala	2.098.912	327.538	160.719	77.498
Saobraćaj i skladištenje	216.474	10.243	4.260	6.325
Usluge smeštaja i ishrane	414.489	43.868	20.236	76.083
Informisanje i komunikacije	14.907	0	101	10
Finansijske delatnosti i delatnosti osiguranja	5.555	42	146	5
Poslovanje nekretninama	466.662	42	179	240
Stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti	340.610	32.012	16.261	4.237
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	100.984	3.740	3.407	694
Obrazovanje	14.231	0	21	5
Zdravstvena i socijalna zaštita	17.669	577	393	807
Umetnost; zabava i rekreacija	195.639	146.059	81.173	261
Ostale uslužne delatnosti	103.973	204	243	42
Stanovništvo	6.281.483	1.771.661	865.606	136.066
Ostalo	345.521	32.251	47.468	277.042
Ukupno	15.487.271	3.006.200	1.525.496	921.456

5.1.4. Sektorska struktura pravnih lica, preduzetnika I fizičkih lica po klasama izloženosti

Izloženost prema privrednim društvima

Sektor	Ukupno	Od čega: dospela nenaplaćena potraživanja	Ukupna ispravka	Ukupna rezerva
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	200.736	0	6	39.315
Rudarstvo	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	1.456.561	391.421.158	121.192	242.159
Snabdevanje elek. energijom, gasom, parom i klimatizacija	0	0	0	0
Snabdevanje vodom; upr. otpadnim vodama, kontrol. procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	7.723	0	0	0
Građevinarstvo	781.622	0	1.007	24.702
Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala	1.475.006	159.798.306	72.445	59.878
Saobraćaj i skladištenje	71.913	0	264	122
Usluge smeštaja i ishrane	329.949	204.804	2.539	74.992
Informisanje i komunikacije	0	0	0	0
Finansijske delatnosti i delatnosti osiguranja	0	0	0	0
Poslovanje nekretninama	464.335	0	1	238
Stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti	263.483	30.763.519	14.902	2.154
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	65.595	0	798	664
Obrazovanje	8.674	0	0	0
Zdravstvena i socijalna zaštita	11.087	0	0	194
Umetnost; zabava i rekreacija	35.567	0	0	240
Ostale uslužne delatnosti	4.022	0	0	0
Ostalo	310.020	3.219.064	36.205	257.812
Ukupno	5.486.294	585.406.851	249.360	702.470

Izloženost prema fizičkim licima

Sektor	Ukupno	Od čega: dospela nenaplaćena potraživanja	Ukupna ispravka	Ukupna rezerva
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	40.111	7.470	2.119	2.895
Rudarstvo	6.190	0	1	0
Prerađivačka industrija	443.432	60.360	32.964	24.289
Snabdevanje elek. energijom, gasom, parom i klimatizacija	2	0	1	1
Snabdevanje vodom; upr. otpadnim vodama, kontrol. procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	12.115	4.786	4.733	76
Građevinarstvo	153.079	8.124	5.910	3.741
Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala	623.906	167.740	88.274	17.620
Saobraćaj i skladištenje	144.561	10.243	3.996	6.203
Usluge smeštaja i ishrane	84.540	43.663	17.697	1.092
Informisanje i komunikacije	14.907	0	101	10
Finansijske delatnosti i delatnosti osiguranja	5.555	42	146	5
Poslovanje nekretninama	2.327	42	177	2
Stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti	77.122	1.248	1.357	2.080
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	35.388	3.740	2.609	29
Obrazovanje	5.557	0	21	5
Zdravstvena i socijalna zaštita	6.582	577	393	613
Umetnost; zabava i rekreacija	1.914	0	72	14
Ostale uslužne delatnosti	5.997	204	229	37
Fizička lica	6.281.483	1.771.661	865.606	136.066
Ostalo	35.497	29.032	11.261	19.227
Ukupno	7.980.262	2.108.932	1.037.666	214.004

Ostale izloženosti

Sektor	Ukupno	Od čega: dospela nenaplaćena potraživanja	Ukupna ispravka	Ukupna rezerva
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	11.540	8.452	0	0
Rudarstvo	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	0	0	0	0
Snabdevanje elek. energijom, gasom, parom i klimatizacija	0	0	0	0
Snabdevanje vodom; upr. otpadnim vodama, kontrol. procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	0	0	0	0
Građevinarstvo	32.959	0	0	0
Trgovina na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala	0	0	0	0
Saobraćaj i skladištenje	0	0	0	0
Usluge smeštaja i ishrane	0	0	0	0
Informisanje i komunikacije	0	0	0	0
Finansijske delatnosti i delatnosti osiguranja	0	0	0	0
Poslovanje nekretninama	0	0	0	0
Stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti	5	0	2	2
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	1	0	0	0
Obrazovanje	0	0	0	0
Zdravstvena i socijalna zaštita	0	0	0	0
Umetnost; zabava i rekreacija	158.159	146.059	81.101	7
Ostale uslužne delatnosti	93.954	0	14	5
Fizička lica	0	0	0	0
Ostalo	4	0	2	2
Ukupno	296.622	154.516	81.120	18

5.1.5. Ukupna ispravka vrednosti i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, kao i promene u pomenutim kategorijama u periodu 01.01.2016-31.12.2016.

Vrsta izloženosti	Opis	Ispravka vrednosti i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama
	Početno stanje	4.801.730
	Povećanja tokom perioda	984.688
	Smanjenja tokom perioda	-1.102.206
Rizična bilansna aktiva	Otpisi tokom perioda	-41.215
	Kursne razlike	2.295
	Krajnje stanje	4.645.292
	Početno stanje	3.178
	Povećanja tokom perioda	2.596
Rizična vanbilansna aktiva	Smanjenja tokom perioda	-3.945
	Krajnje stanje	1.829

5.1.6. Raspodela izloženosti prema preostalom dospeću, ukupno i po klasama izloženosti

Klasa izloženosti	Dugoročne izloženosti	Kratkoročne izloženosti	Ukupno
Izloženost prema državama i centralnim bankama			
Izloženost prema javnim administrativnim telima		11.540	
Izloženost prema bankama	0	1.724.093	1.724.093
Izloženost prema privrednim društvima	4.233.485	1.252.809	5.486.294
Izloženost prema fizičkim licima	5.408.505	2.571.757	7.980.262
Ostale izloženosti	135.977	149.105	296.622
Ukupno	9.777.967	5.709.304	15.487.271

5.1.7. Raspodela izloženosti prema kategorijama klasifikacije uz prikazivanje ukupnih ispravki vrednosti i rezervi iz dobiti (aktiva koja se klasifikuje)

Kategorija	Bilansna aktiva i vanbilansne stavke koje se klasifikuju	Obračunata rezerva za procenjene gubitke	Ispravka vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama	Potrebna rezerva za procenjene gubitke
A	8.981.170	0	43.538	0
B	1.827.100	33.648	23.515	23.751
V	806.999	119.076	17.852	107.168
G	733.721	220.100	49.815	188.310
D	1.998.039	1.995.066	1.388.363	603.990
Ukupno	14.347.029	2.367.890	1.523.083	923.219

5.1.8. Pregled korišćenih rejtinga

Za potrebe obračuna rizične aktive, odnosno obračuna kapitalnih zahteva za kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane, Banka koristi rejtinge agencije Moody's Investor Service Ltd za izloženosti prema bankama koje imaju sedište van Republike Srbije. Za izloženosti prema bankama koje imaju sedište u Republici Srbiji, Banka postupa u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

Vrsta izloženosti	Nivo kreditnog kvaliteta	Moody,s Investor Service Ltd
Mapiranje dugoročnih kreditnih rejtinga u nivo kreditnog kvaliteta (za izloženosti prema državama, centralnim bankama, bankama i privrednim društvima)	1	od Aaa do Aa3
	2	od A1 do A3
	3	od Baa1 do Baa3
	4	od Ba1 do Ba3
	5	od B1 do B3
	6	Caa1 i niže
Mapiranje kratkoročnih kreditnih rejtinga u nivo kreditnog kvaliteta (za izloženosti prema bankama i privrednim društvima)	1	P-1
	2	P-2
	3	P-3
	4-6	NP

5.1.9. Upravljanje kolateralima

Banka priznaje sledeće kategorije sredstava obezbeđenja:

- Direktna: Obezbeđenja koja nudi podnosilac zahteva / korisnik plasmana
- Indirektna: Obezbeđenja koja nude treća lica – Založni dužnici da bi pokrili plasmane koje koristi korisnik plasmana. Založni dužnik može istovremeno biti i solidarni ili akcesorni jemac po plasmanu, ali ne nužno. Založni dužnik može i ne mora biti potpisnik ugovora o kreditu / drugom plasmanu, a potreba potpisivanja glavnog ugovora od strane Založnog dužnika se procenjuje u svakom konkretnom slučaju.

Ispravnost sredstava obezbeđenja:

- Pravno, odnosno fizičko lice koje nudi obezbeđenje mora imati pravo na to
- Dokumentacija koja se odnosi na obezbeđenje mora biti uredno potpisana od strane ovlašćenih lica zalagodavca. Na isti način moraju biti potpisani / parafirani i svi dodaci, ispravke i izmene

Vrste obezbeđenja:

- Depoziti (dinarski i devizni)
- Garancije (koje izdaje Vlada ili prvoklasne banke)
- Menice i Ovlašćenje za ispostavljanje naloga u platnom prometu
- Hipoteka na nepokretnostima
- Jemstvo (jemstva i garancije matične firme ili trećih pravnih ili fizičkih lica)
- Zaloga pokretne imovine, potraživanja i vlasničkih udela i Ustupanje potraživanja
- Zaloga hartija od vrednosti (akcije, obveznice i ostale utržive hartije od vrednosti).

Banka prihvata i druga obezbeđenja koja nisu pomenuta na gore navedenoj listi na kojoj su istaknuta samo ona koja se najčešće koriste. Banka ima pravo da traži bilo koju drugu vrstu obezbeđenja ili varijaciju gore navedenih za koje smatra da su neophodni da bi se na pravi način zaštitili njeni interesi.

5.1.10. Pravila za primenu tehnika ublažavanja i obračun kapitalnih zahteva nakon primene tehnika ublažavanja

Banka može vršiti prilagođavanje aktive ponderisane kreditnim rizikom za efekte tehnika ublažavanja tog rizika ako, radi smanjenja ovog rizika, koristi podobne instrumente kreditne zaštite i ako su ispunjeni uslovi za priznavanje kreditne zaštite, u skladu sa odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala Narodne Banke Srbije.

Iznos aktive ponderisane kreditnim rizikom obračunat nakon prilagođavanja za efekte tehnika ublažavanja tog rizika ne može biti veći od iznosa aktive ponderisane ovim rizikom obračunate pre tog prilagođavanja.

Banka, radi prilagođavanja aktive ponderisane kreditnim rizikom za efekte tehnika ublažavanja tog rizika, koristi sledeće instrumente kreditne zaštite:

- Sredstva obezbeđenja u obliku finansijske imovine, kao instrumente materijalne kreditne zaštite, i
- Garancije, kao oblik nematerijalnih instrumenata kreditne zaštite.

Podobnim sredstvima obezbeđenja u obliku finansijske imovine smatraju se:

- gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod Banke,
- dužničke hartije od vrednosti država ili centralnih banaka s raspoloživim kreditnim rejtingom izabrane agencije za rejting ili agencije za kreditiranje izvoza kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 4 ili bolji,
- dužničke hartije od vrednosti banaka s raspoloživim kreditnim rejtingom izabrane agencije za rejting kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 3 ili bolji,
- dužničke hartije od vrednosti privrednih društava s raspoloživim kreditnim rejtingom izabrane agencije za rejting kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 3 ili bolji,
- dužničke hartije od vrednosti s raspoloživim kratkoročnim kreditnim rejtingom izabrane agencije za rejting kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 3 ili bolji,
- akcije ili konvertibilne obveznice koje su uključene u glavni berzanski indeks,
- akcije ili konvertibilne obveznice kojima se trguje na priznatim berzama a koje nisu uključene u glavni berzanski indeks,
- zlato.

Garancije se smatraju podobnim instrumentima nematerijalne kreditne zaštite ako su pružaoci kreditne zaštite:

- države i centralne banke;
- teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave;
- međunarodne razvojne banke;
- međunarodne organizacije;
- javna administrativna tela za koja se ponder kreditnog rizika dodeljuje na način koji je propisan za izloženosti prema državama i centralnim bankama ili za izloženosti prema bankama;
- banke;
- privredna društva, uključujući i matično društvo i podređena društva banke, s raspoloživim kreditnim rejtingom izabrane agencije za rejting kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 2 ili bolji.

5.1.11. Pregled ukupne izloženosti Banke kreditnom riziku, u bruto i neto iznosu, pre i nakon primene tehnike ublažavanja, ukupno i po klasama izloženosti

Vrsta / Klasa izloženosti	Bruto izloženost	Ispravke vrednosti, rezervisanja i potrebna rezerva	Neto izloženost	Efekti primene instrumenata kreditne zaštite	Neto izloženost nakon primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika / Efektivna vrednost izloženosti
Ukupno	15.487.271	1.525.496	13.961.776	982.630	12.101.580
Bilansne pozicije	13.229.792	1.523.668	11.706.124	930.102	9.896.733
Vanbilansne stavke	2.257.479	1.828	2.255.651	52.528	2.204.847
Finansijski derivati	0	0	0	0	0
Izloženost prema državama i centralnim bankama	0	0	0	0	0
Izloženost prema javnim administrativnim telima	11.540	0	11.540	0	11.540
Izloženost prema bankama	1.724.093	157.350	1.566.744	4.964	1.561.780
Izloženost prema privrednim društvima	5.486.294	249.360	5.236.934	1.565.391	3.671.543
Izloženost prema fizičkim licima	7.980.262	1.037.666	6.942.596	289.823	6.652.773
Ostale izloženosti	285.082	81.120	203.962	18	203.944

5.1.12. Pregled izloženosti i kapitalnih zahteva po klasama izloženosti

Vrsta / Klasa izloženosti	Bruto izloženost	Neto izloženost	Neto izloženost nakon primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika / Efektivna vrednost izloženosti	Vrednost Izloženosti	Kapitalni zahtev
Ukupno	15.487.271	13.961.776	12.101.580	12.151.103	956.419
Bilansne pozicije	13.229.792	11.706.124	9.896.733	11.764.689	936.463
Vanbilansne stavke	2.257.479	2.255.651	2.204.847	386.413	19.955
Finansijski derivati	0	0	0	0	0
Izloženost prema državama i centralnim bankama	0	0	0	0	0
Izloženost prema javnim administrativnim telima	11.540	11.540	0	0	0
Izloženost prema bankama	1.724.093	1.566.744	1.561.780	1.561.780	38.548
Izloženost prema privrednim društvima	5.486.294	5.236.934	3.671.543	3.327.194	361.946
Izloženost prema fizičkim licima	7.980.262	6.942.596	6.652.773	5.371.884	385.073
Ostale izloženosti	285.082	203.962	215.484	1.890.246	170.851

5.2. Izloženost riziku druge ugovorne strane i pristupi za merenje (procenu) rizika druge ugovorne strane

Banka izračunava aktivu ponderisanu kreditnim rizikom za izloženost riziku druge ugovorne strane po osnovu sledećih pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige:

- Finansijske derivate;
- Kreditne derivate (iz knjige trgovanja);
- Transakcije po osnovu repo i reverse repo ugovora;
- Transakcije po osnovu ugovora o davanju ili uzimanju u zajam hartija od vrednosti ili robe (u daljem tekstu: transakcije davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe);
- Transakcije kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti;
- Transakcije s dugim rokom izmirenja.

Banka za izračunavanje iznosa izloženosti gore navedenih pozicija koristi **metod tekuće izloženosti**.

Iznos aktive ponderisane kreditnim rizikom izračunava se tako što se na iznos izloženosti primenjuju ponderi kreditnog rizika za klasu izloženosti u koju je raspoređena druga ugovorna strana.

5.2.1. Pregled ukupne izloženost i kapitalnih zahteva sa osvrtom na izloženost i kapitalne zahteve po osnovu rizika druge ugovorne strane

Vrsta / Klasa izloženosti	Bruto izloženost	Od čega: po osnovu rizika druge ugovorne strane	Kapitalni zahtev	Od čega: po osnovu rizika druge ugovorne strane
Ukupno	15.487.271	0	956.419	0
Bilansne pozicije	13.229.792	0	936.463	0
Vanbilansne stavke	2.257.479	0	19.955	0
Finansijski derivati	0	0	0	0
Izloženost prema državama i centralnim bankama	0	0	0	0
Izloženost prema javnim administrativnim telima	11.540	0	0	0
Izloženost prema bankama	1.724.093	0	38.548	0
Izloženost prema privrednim društvima	5.486.294	0	361.946	0
Izloženost prema fizičkim licima	7.980.262	0	385.073	0
Ostale izloženosti	285.082	0	170.851	0

5.3. Izloženost tržišnim rizicima i pristupi za merenje (procenu) tržišnih rizika

Banka ne primenjuje pristup internih modela za izračunavanje kapitalnih zahteva za tržišne rizike, tako da su sve informacije o tržišnim rizicima relevantne za objavljivanje pokriveno kroz prethodne segmente ovog uputstva.

5.4. Izloženost operativnim rizicima i pristupi za merenje (procenu) operativnih rizika

Banka ne primenjuje napredni pristup za izračunavanje kapitalnih zahteva za operativne rizike, tako da su sve informacije o operativnim rizicima relevantne za objavljivanje pokriveno kroz prethodne segmente ovog dokumenta.

5.5. Izloženost kamatnom riziku i pristupi za merenje (procenu) kamatnog rizika

Upravljanje rizikom kamatne stope zasnovano je na regulatornom pristupu, odnosno na primeni zahteva definisanih od strane NBS.

U cilju upravljanja izloženosti kamatnom riziku Banka koristi GAP metodologiju kamatne stope koja predstavlja razliku između kamatonosno osetljive aktive i kamatonosno osetljive pasive unutar definisanih vremenskih zona čime se prikazuje kako dve strane bilansa reaguju na promene kamatnih stopa.

Pozicije se raspoređuju prema:

- ročnosti (za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom) ili
- vremenu preostalom do sledeće promene kamatne stope (za pozicije sa varijabilnim kamatnim stopama).

Izloženost kamatnom riziku se prati na mesečnom nivou i to u domaćoj valuti, po značajnim valutama (EUR, CHF, USD) ali i na konsolidovanom nivou.

Limits za GAP kamatne stope su definisani Odlukom nadležnih organa Banke, redovno se prate i analiziraju. Izveštaj Gap kamatnih stopa prezentuje se na ALCO komitetu.

Kamatni GAP	do 1 meseca	od 1 do 3 meseca	od 3 do 12 meseci	od 1 do 5 godina	preko 5 godina	Kamatno neosetljive pozicije	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	1.325.765	0	0	0	0	2.694.814	4.020.579
Kredit i potraživanja od banaka i drugih fin.org.	3.458.995	0	0	0	0	319.757	3.778.752
Kredit i potraživanja od komitenata	3.348.740	2.692.696	3.238.479	430.767	86.000	275.102	10.071.784
Ostala sredstva	0	0	0	0	0	39.657	39.657
Ukupno aktiva	8.133.500	2.692.696	3.238.479	430.767	86.000	3.329.330	17.910.772
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, dr.fin.org. i centralnoj banci	6.302.236	846.719	2.000	3.659	0	33.560	7.188.174
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	2.507.696	592.772	3.696.325	915.786	9.597	1.829.960	9.552.137
Izdate sopstvene HoV i dr.pozajmljena sredstva	0	0	0	0	0	123.053	123.053
Subordinirane obaveze	617.362	0	0	0	0	5.144	622.506
Ostale obaveze	0	0	0	0	0	154.712	154.712
Ukupno pasiva	9.427.294	1.439.491	3.698.325	919.445	9.597	2.146.429	17.640.582
GAP (aktiva-pasiva)	(1.293.794)	1.253.205	(459.846)	(488.678)	76.403	1.182.901	270.190

Kao sastavni deo procene rizika kamatne stope Banka sprovodi stres testove efekata promene kamatnih stopa. Prilikom utvrđivanja izloženosti riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi i limita ovog rizika, Banka procenjuje efekte promene kamatne stope na finansijski rezultat Banke (bilans uspeha), kao i na ekonomsku vrednost Banke, primenjujući test – standardni kamatni šok u skladu sa prirodom i nivoom rizika kojima je izložena.

Standardni kamatni šok predstavlja pozitivan i negativan paralelni pomak kamatnih stopa za 200 baznih poena (1bp=0,01%).

U postojećoj strukturi kamatnih GAP-ova (posmatrano na konsolidovanom nivou koji uključuje značajne valute odnosno EUR, RSD, CHF i USD) povećanje kamatne stope za 200 bp će usloviti promenu ekonomske vrednosti kapitala za -1,20% odnosno smanjiće njenu vrednost za EUR 147.909.

5. 6. Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi

Vlasnička ulaganja u bankarskoj knjizi datiraju iz perioda prethodnog vlasnika Banke i podrazumevaju ulaganja u finansijske institucije.

Struktura ulaganja:

Naziv	Vrednost u trenutku pribavljanja (u RSD)	Broj akcija	Knjigovodstvena vrednost na dan 31.12.2016 (u RSD)
Tržište novca	373.853	3	373.853
Beogradska berza	102.000	10	102.000
Ukupno	475.853		475.853

Imajući u vidu da pravna lica koja se ne kotiraju na berzi ne izrađuju periodične finansijske izveštaje, ulogi se vode u knjigama prema knjigovodstvenoj vrednosti akcije u skladu sa poslednjim godišnjim računom, na bazi potvrde koje izdaje pravno lice, izdavalac akcija.

Hartije imaju status slobodne za prodaju.